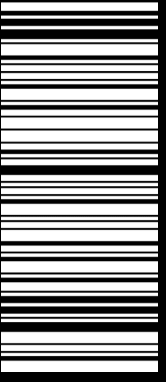

YAZI-YORUM

Kültür Sanat Ve Edebiyat Dergisi

32. Sayı

2021 Ocak
Yıl: 2 Sayı: 32 Ücretsiz

Yazı - Yorum Suç Ortakları

Genel Yayın Yönetmeni

Zeynep Eşin

Yayın Kurulu

İlknur Demir

Figen Şahin

Yazı İşleri

Fatih Eşin

Çizim

Şaranur Yaşar

Pdf Tasarım

Aydın Yaşar

Sosyal Medya

Deniz Eşin

Reklam Ve Halkla İlişkiler

info@yazi-yorum.net

Yazarlar

İlknur Demir

Zeynep Eşin

Figen Şahin

Büşra Canbaz

Ceren Demirkılıç

Gönül Malat

Osman Tünç

Nur Yüksel Öztürk

Yasemin Pulat

Handan Kılıç

Gökçe Gökalp Doğan

İÇİNDEKİLER

ÖYKÜ & ANLATI

Hilal Dursun | Hayal Apartmanı

Cansu Selçuk Çağlar | Su Üstü Sahteleri

Merve Bozeyoğlu | Çıglık

Büşra Canbaz | İkinci Şans

Murat Taşçı | Tanrının Unuttuğu Haneler

Evşen Yıldız | Zarf

Gürhan Gürsoy | Söylenmeler

ŞİİR

Şahin Yaylak | Yan-ım

Hasan Hüseyin Ababay | Değil

KAPAK ÇİZİM

Şara Nur Yaşar

Röportaj
Mehmet Fırat Pürselim

İlknur Demir
Dünya Ve Pantolon

Nur Yüksel Öztürk
Kendimize Aralanan Kapı

Gönül Malat
Eşlik

Aslı Esmâ Karaca
Beckett peotikası Ve Beşik

Ceren Demirkılınç
Hiç İçin Metinler

Handan Kılıç
Ahlâat Ağacı

A

Aslı Esmâ Karaca

Beckett Poetikası ve "Beşik"

Absürd tiyatro bir çelişkiler, karşıtlıklar toplamının sahneye yansıtılmasıdır. Oyun kişileri hiçbir yere, dolayısıyla içine fırlatıldıkları ortama ait değildir. Diyalog biçiminde kurulmuş konuşmalar birbirini karşılamaz ya da neden-sonuç ilişkisiyle ilerlemez, oyun boyunca bütün olup bitenlere rağmen genellikle ve aslında oyunlarda "özetlenebilir" ya da ana hatları çizilebilir bir olay dizisi yoktur, oyunlardaki ilerleyişe rağmen dramatik anlamda bir gelişmeden söz etmek genellikle imkânsızdır. (1)

Martin Esslin tarafından absürd oyun yazarı olarak sınıflandırılan Samuel Beckett, kendisine kadar ilerleyen teatral geleneği tersine çeviren, tüm konvansiyonları elden geçirip her birini yapı bozumuna uğratan, en önemli anti- Aristotelesçi yazardır. Oyunlarında yarattığı içerik/ biçim örtüşmesiyle, anlattığını anlatma biçiminin kendisine dönüştüren Beckett'in tiyatrosu her şeyin olanaklı olduğu ama yine de olanaksızlığın egemen olduğu bir dünyayı yaratır sahne üzerinde.

1956 yılında Harold Hobson, Beckett'e bir inançsız olduğu halde neden Godot'yu Beklerken'de İsa ile birlikte çarmıha gerilen iki hırsızla bu denli ilgilendiğini sorduğunda Beckett şöyle yanıtıyor:

"Düşüncenin kendisine inanmadığım durumlarda bile bir düşünme biçimi beni ilgilendirir. Augustine'de muhteşem bir cümle vardır. "Umutsuzluğa kapılma; hırsızlardan biri kurtarıldı. Bir şey farz etme; hırsızlardan biri lanetlendi." Bu cümlenin harika bir biçimi var. Önemli olan biçimdir."

Augustine alıntısının Beckett'in algısıyla ilgisi, bütün olasılıkların aynı derecede olası, dolayısıyla tümünün birden geçersiz olduğu bir duruma içkindir. Beckett'in bu alıntısı giderek bütün bir absürd tiyatro akımının temel düşüncesi olarak algılanabilir. İki hırsızın konumları da suçları da eşittir. Yalnızca birinin affedilmesi dünyanın keyfi, ölçsüz, mantıksız, saçma bir dünya olarak algılandığının özlü ifadesine dönüşür. Üstelik bu durumu yaratan "insanlığın kurtarıcısı" olan İsa'dır. Dolayısıyla absürd tiyatronun anlama dayalı genel ironisi, her şeyin mümkün olduğu ama yine imkânsızlığın damgasını vurduğu bir dünya algısından beslenmektedir. (1)

Beckett'in kısa oyunlarından biri olan ve 1981'de yazdığı "Beşik"te yazarın poetikasının genel özellikleri izlenebilir. Şöyle ki;

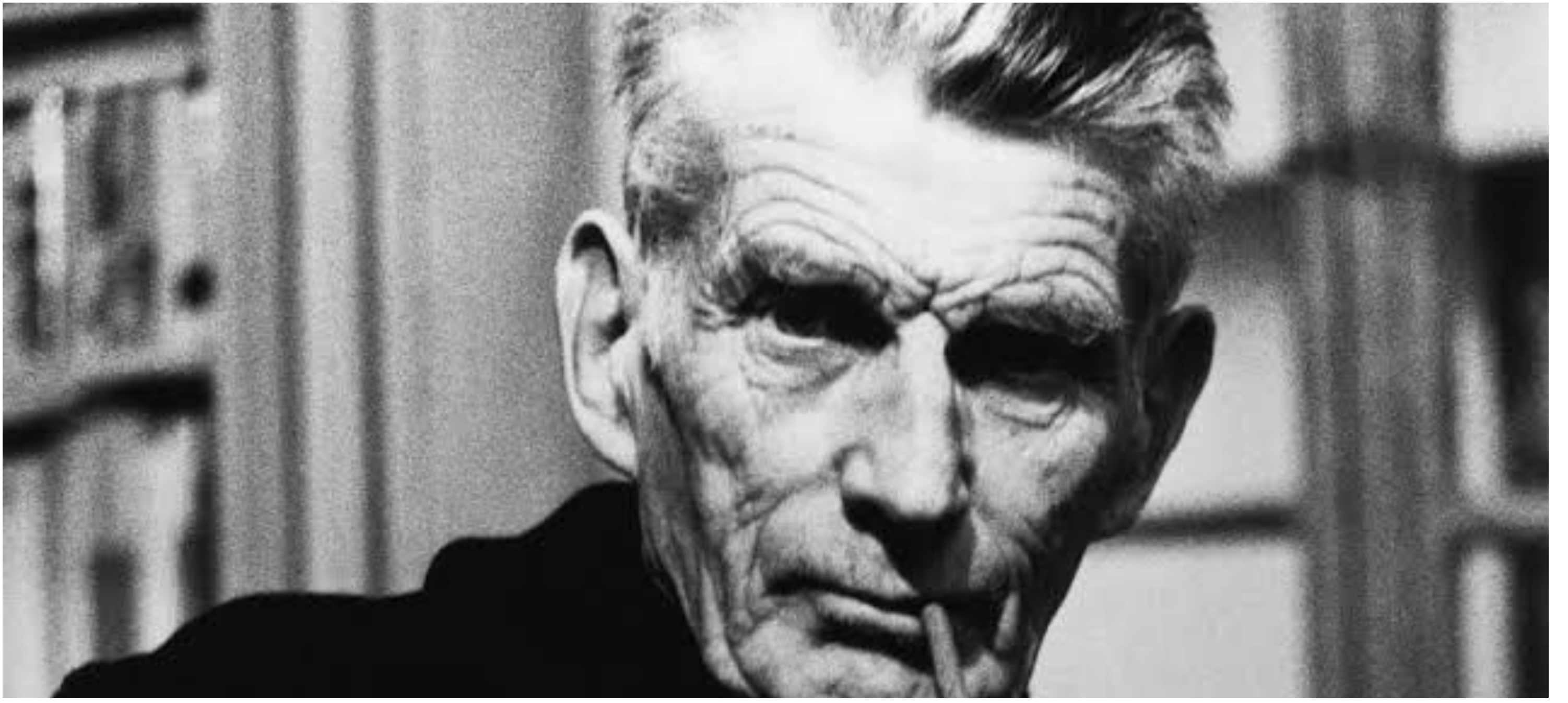
1) Yazar, oyunun bileşenlerini konvansiyonel beklentilere muhalefet edecek biçimde bir araya getirmiştir. Oyun, izleyicinin alışık olduğu biçimde sahnede bir oyun kişisiyle başlar görünür. Ancak, oyunun ve Kadın'ın birinci cümlesi "Daha" dır. Yani oyun belirsiz bir önceden gelmektedir ve başlamak için aslında seyirciye ihtiyaç duymamaktadır. Seyirci, yalnızca sahnenin "şimdi"sinde bulunan noktadan itibaren izlemeye başlamıştır. Dolayısıyla tragedyanın işleyişini sağlayan temel nokta olan "geç kalma" hissiyle oyun açılır. Gerçekçi konvansiyonlarla başlıyor görünmesine rağmen oyun, bu konvansiyonla sorulan tüm soruları yanıtsız bırakır: Kadın kimdir?, orada ne yapmaktadır?, neden oradadır? hikâyesi nedir?, sonunda ne olacaktır? Vb. tüm bu soruların yanıtını vermeyen oyun seyirciyi kafasındaki sorularla yalnız bırakır ve aslında bunu yaparak bu soruların anlamsızlığına işaret eder. Bütün olasılıkların aynı derecede olası ve aynı derecede olanaksız olduğu bir dünyada bu soruları sormanın anlamı yoktur ve yapılabilecek en iyi şey hiçbir şey yapmamaktır.

2) Beckett, her bir okuru/izleyiciyi bireysel olarak kendi yorumuna gömer ya da yalnızlaştırır. Tiyatroyu kollektif bir deneyim, yaşantı olmaktan çıkaran bu kavrayış, aynı zamanda dünyanın da belli biçimde algılanmasına eşlik eder. Kadına dair sorulara her bir seyirci kendi yanıtını bulmaya çalışır ve Beckett'in seyirciden beklediği "aktif katılım" böylelikle gerçekleşmiş olur. Oyundaki boşlukların doldurulma biçiminin sunduğu olasılıkların geniş yelpazesi, metnin tümüyle tüketilmemesinin de sigortası haline gelir.

3) "Beşik"te oyuna egemen olan salıncaklı sandalyenin devinimleri ve metin içi tekrarlar, Beckett oyunlarının döngüsel ve kendi içine kapanan boyutuna dikkat çeker. Kadın'ın kayıttaki sesinin tekrarları içermesi "varoluş tragedyası"na ait "geç kalma" motifinin uzantısı olarak okunabilir. Oyundaki devinim ve metinsel tekrardan öte Kadın'ın "şu andaki", sahnedeki varlığının da tekrar olduğu oyunun açılışındaki "Daha" ifadesinden çıkarılabilir. Tekrar ve döngüsel mekanizmayla eserin kendi üstüne kapanması durumu romantik ironinin temellerinden olan "oluş halindeki sanat yapıtı" fikriyle de paralellik göstererek, eserin kendini tüketmemesinin garantisi haline gelir.

4) Oyunda kullanılan Kadın'ın kaydedilmiş sesi, Beckett'in çok sık başvurduğu "sahne dışı"lığa ilişkindir. İzleyici açısından "S"nin Kadın'ın kendine ait kaydedilmiş ses olduğuna dair bilgi yoktur. Kadın "S" den bağımsız konuşmadığından ve konuşma noktaları da kayıtlı ses ile kesiştiğinden Kadın'ın kendi sesi izleyici tarafından tanımlanamaz durumdadır. Aynı şey okur için geçerli değildir, çünkü sahne direktifi "S"yi metnin girişinde açıklamıştır. Dolayısıyla oyun izleyici ve okur tarafından da farklı algılanabilecektir ve bu da eseri zenginleştiren noktalardan biridir. Sahnenin "şimdi"sinde yer alan kurmaca oyun kişisi, izleyici açısından kurmaca ile gerçek arasındaki ara alan olan sahne dışından gelen, kaynağı belirsiz ses ile hareket eder. Sahne dışı bir anlamda sahneye taşınmıştır. Bunu destekleyecek biçimde oyun yeri ışıkla dar bir mekân halinde konumlandırılmıştır ve karanlıkta kalan bölüm sahne dışına işaret eder. Sandalyenin devinimleriyle Kadın, sahne ile sahne dışı arasında (ışıklı alan/ karanlık alan) gidip gelir ve sonunda tümüyle karanlıkta, sahne dışında kalır. Beckett, tiyatrodaki varolmayan ancak sahne dışının olanaklarıyla temsil edilebileceğini düşünür. Aslında bu bir tür teatral intihardır; olanaksız, olanaksızlığın içinden temsil etmeye çalışmaktır. Temsil edilemeyen, bu özelliğinin farkına vararak sahne dışı ile temsil etmeye çalışmak ironik bir tutumdur.(1)

5) "Beşik"te devinim ses ile başlar. "durduğunda" cümleleri Kadın ve ses ile aynı anda tekrarlanır ve 3. tekrarda devinim kesilir, ışık azalır. İlerleyen bölümde 2 kez "durduğunda" tekrarı ardından "canlı varlık" tümcesiyle devinim durur. Burada da Beckett'in izleyicinin bilgi biriktirmesini engelleme ve beklentisini kısa devreye uğratma biçimini izleriz. İlk bölüme bakarak sandalyenin edimsel biçimde "durduğunda" ifadesiyle deviniminin durmasını beklerken, durma ifadesi değişir. Ardından gelen bölümde yine "durduğunda" tekrarıyla sandalye durur.

Oyunun son bölümünde ise beklenti yeniden tersine çevrilir; “sallandı” tekrarıyla devinim kesilir ve tıpkı Godot’yu Beklerken’de son sahnede Estragon’un “Evet, hadi gidelim.” repliğinin ardından sahne direktifinin “Kimıldamazlar” demesinde olduğu gibi Beckett’in klasik dramla kurduğu negatif ilişki somutlanır.

6) Beckett tiyatrosu, tiyatroyla hatta bundan da öte yazıyla ifade edilemeyecek olanı ifade etmeye soyunur. Onun tiyatrosunda ironi aygıtı, kendini referans gösterme, özgönderimsellik, kendine işaret etme, yansıtıcılık, içinde bulunulan ortamın farkında oluş ve yazarın ve izleyicinin kastedilmesi gibi teknik seçimlerin bir araya gelmesiyle oluşan sanatsal bütünlüğün içinde aranmalıdır. (1) Beckett’in yazarken hep elinde tuttuğu öz-farkındalık oyunlarının aynı özelliği barındırmasını sağlar. R.D. Laing tarafından “kişinin kendisine yönelik farkındalığı ve kişinin bir başkasının gözlem nesnesi olarak kendisinin farkında olması” şeklinde tanımlanan öz farkındalık, “Beşik” metninde “..kendi kendine konuşan kimse var mı başka”, “..her yerde gözler, her yerde, yukarıda ve aşağıda”, “yıllarca karalar giyinmiş, en güzel kara giysiler içinde, oturup sallandığı, sonu gelene dek, geldiymi sonunda sonu kafadan çatlak demişlerdi” (2) ifadelerinde kendini gösterir. Ses, kendi kendine konuştuğunun farkındadır; Kadın sahnede olduğunun farkındadır, her yönde gözler onu izlemektedir; kendisi olduğunun farkındadır kendi giyimini, tutumunu tarif ederek kendine başkasının gözüyle bakmakta ve tam da izleyicinin vereceği tepkiyi vererek kendine “kafadan çatlak” demektedir.

7) Beckett’in oyun metinlerine bakıldığında her birinde bir teatral ögenin kendine işaret edecek biçimde öne çıkarılarak kullanıldığı görülür. Ancak Beckett’in yazarlık dehası parçalı yapının varlığına rağmen bir teatral bütün oluşmasını sağlar.(1) “Beşik”te başroldeki teatral öge ışık ve sestir. Sahne donanımı ve mekân daraltılmış, sahne dışı ise ışık yoluyla genişletilerek sahneye taşınmıştır.

Beckett tiyatrosu, tiyatroyu bütünleyen tüm teatral araçları bir anlatım aracına dönüştürmüş olsa da, son tahlilde tamamlanmış, eksiksiz bir anlatımın imkânsız olduğunu gösterir. Beckett, absürd tiyatroyu en belirgin ve geniş biçimde temsil etmiş ve kendisinden sonraki dönem ister absürd sonrası ya da post-modern dönem olarak adlandırılınsın, bu dönemdeki yazma biçimini de açıkça belirlemiş, kışkırtmış, imkânlarını genişletmiş, kısacası değiştirmiştir.

Kaynaklar:

1) Beliz Güçbilmez, “Absürd Tiyatroda İroni”, Tiyatro Araştırmaları Dergisi. Ed.: N. Selda Öndül (Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi, Haziran 2003), s. 59-75

2) Samuel Beckett, Tüm Kısa Oyunları (29 Oyun). Çev: Akşit Göktürk, (İstanbul: Mitos/Boyut, 1997), s.291-300.

Mehmet Fırat Pürselim

Röportaj

İlknur Demir

Bu ay konuğumuz, 2011 yılında yayımlanan Hayat Apartmanı adlı öykü kitabıyla 2012 Naim Tiralı Öykü Ödülü'nü, 2016 yılında yayımlanan Akılsız Sokrates adlı öykü kitabıyla da 2017 Türkan Saylan Sanat Ödülü ve 2017 Orhan Kemal Öykü Ödülü'nü kazanan ve geçtiğimiz ay Sakarmeke adlı öykü kitabıyla okurla tekrar buluşan yazar Mehmet Fırat Pürselim.

Yazmak için bir meselesi olması gerekiyor yazarın. Fırat Pürselim, hangi meselelerden ilham alarak yazar?

Yazarın derdinin, meselesinin olması gerektiğine ben de çok inanıyorum. Derdi olmasa neden yazsın ki? Meselem sokaktaki insandan farklı değil aslında. Öldürülen her kadınla birlikte ben de bir parçamı toprağa veriyorum, işsiz kalan her emekçiyle birlikte başım biraz daha öne eğiliyor, suya gömdüğümüz her mülteciyle birlikte ben de boğuluyorum...

Öykü, ismi ile geleceğe miras olarak kalıyor. O nedenle öyküye isim koymak oldukça önemli bir süreç. Bu süreçte nasıl bir yol izliyorsunuz?

Çok enteresan bir soru. ❖❖ Genellikle öyküleri uzun süre kafamda gezdirdiğimden, başlangıçta bir küçük adı oluyor. Öykü yazılırken hatta bittikten sonra kimi adını sevmiyor, kimine adı ağır geliyor, kimi de İspanyol asilzadeleri gibi daha şatafatlı isimler istiyor. Öykünün son noktası adında gizlidir. İçine sinerse, metin tamamdır. Kendi adıma öyle çok alengirli isimleri sevmiyorum, öyküyü açık eden isimlerden de kaçınıyorum. Siz soruyu sorunca öykülerimi bir gözden geçirdim ve tek cümlelik ya da tamlamalı olanları daha çok tercih ettiğimi gördüm.

Edebi metinlerde dil, karakter, kurgu birlikte yol alsaydı bile, bazen biri diğerinin önüne geçebiliyor. Bu açıdan baktığımızda bu üç olgudan hangisi önceliklidir Fırat Pürselim için? Bu üç unsuru birbirinden ayırmak mümkün müdür?

Aslında iyi bir metin dil, karakter, kurgunun ustalıkla bütünleşmesinden oluşur. Bunları birbirinden ayırmak pek de mümkün değildir. Tıpkı güzel bir yemeğin; yağ, soğan, salça triosundan oluşması ve içlerinden herhangi birini çıkartınca yavanlaşması gibi. Fakat haklısınız kimi öyküler içlerinden birine daha fazla yaslanabilir. Ne anlattığını bile anlamadığımız nice romanın diline meftun olmadık mı? Ya da yazarını öldürerek yerine geçen nice kahramanın peşinden gitmedik mi? İtiraf edelim okuduğumuz metinlerde yazarın kurgusunu erken çözmeyi marifet sayarız. Ama temdit penaltısıyla okurunu ters köşeye yatıran yazarın attığı golü ağlardan çıkartmaktan daha büyük keyif alırız. Bu üç kafadarı birbirinden ayırmamaya çalışıyorum ama birileri on yıllar sonra Zebercet'ten ya da Raskolnikov'dan bahsettikleri gibi Akılsız Sokrates'ten ya da Serçe'den bahsederse elbette mutlu olurum.

Karakter seçimlerinizden söz etmenizi istesem. Öykü ve romanlar karakterler üzerine inşa ediliyor demek yanlış bir tanımlama olmayacak diye düşünüyorum. Sizin karakter seçimlerinizi neler etkiliyor? Konu mu karakteri şekillendiriyor yoksa karakter mi konuyu oluşturuyor?

Şöyle ki, metni yazmaya başlamadan önce kurgunun kurulmuş, karakterin de hayata gelmiş olması gerekir. Kahramanımız kimdir, ne iş yapar, sosyal hayatı nedir, nelerden hoşlanır, nelerden nefret eder... Metinde özelliklerini kullanmanız önemli değildir ama yazarın yarattığı karakteri kendinden bile iyi tanıması gerekir. Yazar, kahramanın omuz başlarındaki melekler gibi olmalıdır. Onu bildiği yoldan yürütmeye çalışmalı ama gerektiğinden de alıp başını gidenin peşinden ilerlemeyi de bilmelidir. Genel olarak konu önceliklidir ve karakter ona göre oluşur fakat bazen öyle bir kahraman gelir ki, ne olursa olsun ben bunu anlatmalıyım dersiniz. Böyle kahramanlar genellikle hiç beklemediğiniz anlarda -bir otobüs yolculuğunda, bir hastane kuyruğunda, bir duruşma sırasında...- karşınıza çıkar ve sizi sıra sürükler.

Karakterler ile söyleşimize devam edelim isterseniz. Yazar için elbette tüm karakterleri çocuğu gibidir. Yine de bir nebze olsa yaratıcısı için öne çıkan bazı karakterler vardır diye düşünüyorum. Öykü/roman karakterleriniz içinde diğerlerinin önüne geçen, öyküyü/romanı sonlandırmanıza rağmen sizinle yaşamaya devam eden bir karakteriniz var mı?

Güçlü bir karakter yaratmışsanız belli bir süre yazarla aynı evi paylaşması kaçınılmazdır. Sevdiğim ve çocuğum gibi gördüğüm kimi karakterlerim var. Ama kendimi o sandığım belki de onu ben sandığım tek bir karakterim oldu, Kostas. Akılsız Sokrates'teki Okaliptüsün Ruhu öyküsünde Yunan şair Kostas Karyotakis'in intihar etmeden önceki son saatlerini anlatmıştım. Günlerce yazdıklarını okumuş, fotoğraflarına bakmış, yaşadığı yerlerde sanal da olsa dolaşmıştım. Mihaliyos'la uzo içerken Maria'ya olan aşkı anlatmıştım, Agis'le tavernaya gidip Samos şarabı eşliğinde dergi çıkartmaktan konuşmuştu. Amcam Dimonthenis'e 'Bir gün fırsat bulduğumda kesinlikle, suda boğulan bir adamın izlenimlerini yazacağım,' şeklinde intihar notu bırakıp kalbime kurşunu sıkıştırdım. 32 yaşında ölen bu Yunanlı adam, erken gitmenin pişmanlığıyla günlerce benim içimde yaşamaya devam etmişti. Hâlâ bile zaman zaman dertleştiğimiz olur Kostas'la. Güzel adamdır ama içince her şeyden nefret eden bir kötücüllük yerleşir içine.

Ödüllü bir yatarsınız. Ödüllerin yazara yüklediği sorumluluklar var mıdır? Edebiyat ödülleri yazara yüklediği imajdan bahsedebilir misiniz?

Yazmak zaten başlı başına bir sorumluluk. Söz uçar ama yazı kalır ve yazar yazdıklarından ve hatta yazmadıklarından, yazamadıklarından da sorumludur. Ödüllerin sorumluluğundan ben dahil hepimiz bahsediyoruz ama kimse şu ödülü aldım artık daha dikkatli davranmalıyım ya da şu şekilde yazmalıyım diye düşünmez, neyse odur. Ödülün sorumluluğu yazardan çok jüriye aittir belki de. Şunu da tartışabiliriz; sorumluluk yazara mı aittir, yoksa esere mi? Eser mi ödüllendiriliyor yoksa yazar mı? Eser ödüllendiriliyorsa ve yazardan bağımsız olarak bunu hak etmişse yazarın sorumluluğu var mıdır? Müthiş bir eseri yazarı sorumsuz diye yok mu saymalıyız? Ben, bu anlamda sadece yazar özelinde değil sanat bağlamında sanatçının da esere dahil olduğu saikiyle hareket ediyorum. Sağlıklı olanın eser ve sanatçıyı ayırmak olduğunu bilsem de, kızdığım, kırıldığım kimi sanatçıları sonrasında zor affettiğimi bazen de affedemediğimi görüyorum.

Çocuk edebiyatı ile ilgili eserleriniz var. Oldukça özel bir edebi tür çocuk edebiyatı. Belki yazmak isteyen herkesin çocuk edebiyatı okuması gerekir demek abartı olmayacaktır. Çocuk edebiyatı ile ilgilenenlere neler tavsiye edersiniz?

Belki de sağlıklı olan, edebiyatı ayırmamak olmalı. İyi edebiyat iyi edebiyattır, bunun çocuğu büyüğü olmaz. Çocuklar için yazılsa dahi her yaşta insanın keyifle okuyabildiği eserler iyi 'çocuk' edebiyatı'dır. Geçenlerde Ayşe Şatıroğlu'nun Aile Sosyolojisiyle ilgili ders notlarında bir şey okudum: Babaların, (buraya dilerse yazırlar da dileyebilirsiniz) çocuğuyla sohbet etmeyi, nasihat etmek, başından geçen hayat tecrübelerini aktarmak zannettiği mealindeydi. Yazarlar da bize babamızmış gibi davranıyordu. Çok şükür ki, o eski didaktik, çok bilmiş, parmak sallayan eserleri geride bırakmaya başladık. Çocuğa her şey anlatılabilir yeter ki, ona uygun biçimde anlatmayı becerbilsin yazar. Fakat yazar bunu beceremediğinde ortaya çıkan eser travmatik etkiler bırakabilir ki, bu didaktik olmaktan çok daha fecidir.

Her yazarın etkilendiği, kendine yakın bulduğu yazarlar vardır. Sizin yazım yolculuğunuzda etkilendiğiniz yazarlar kimlerdir?

Suç ve Ceza meselesi hakkında ziyadesiyle düşünmüş bir hukukçu yazar olarak Dostoyevksi ve Kafka olmasaydı yazmazdım, kesinlikle. Edebiyatın tanrısı Marquez olmasaydı, bir dünya altı günde nasıl yaratılır yedinci gün nasıl yazılır bilemezdim. Yaşar Kemal, Sait Faik, Oğuz Atay olmasaydı dilimin güzelliğine âşık olup, bu aşkın peşinden bir ömür boyu koşmazdım.

Mehmet Fuat Pürselim, 1975 yılında Antalya'da doğdu. Üsküdar Anadolu Lisesi ve İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesini bitirdi. Halen avukatlık yapmakta olan yazarın dergi, gazete ve kitap eklerinde öykü, deneme ve kitap tanıtımı ile ilgili yazıları yayınlanmaktadır.

Murat Taşçı

Tanrının Unuttuğu Haneler

Öykü

Yağmur, bir sersemi ıslatamayacak kadar yorgun yağıyor. Cebimdeki pakette son iki sigara; birisi dudaklarımın arasına düştü bile, ikincisini sonraya saklayacağım.

Birden kaldırımın köşesinde oturan dilencinin tekrarladığı ezgilere takılıyor merakım. "Allah rızası için bir sadaka, Allah sevdiğinize kavuştursun, Allah ne muradınız varsa versin...!" Karşımda, tanrının belası bu akşamda Türkçeyi rezalet bir şekilde konuşan sağlıklı bir Suriyeli dilenci duruyor. Vatanındaki savaştan kaçmış bir korkak! Merakımı cezbediyor. Küçük adımlarla yaklaşıyorum yanına. Doğrudan gözlerinin içine bakıyorum. Param olmadığı her halimden anlaşılıyor olmalı ama her zaman bir yabancından alınacak şeyler vardır. Paradan umudunu kesen Suriyeli sigarama göz diyor. Hergele herif! Tütünsüzlüğün ne boktan bir şey olduğunun farkında değil sanırım. Asla bir züppeden son sigarasını istememelisiniz! Öfkeden deliye dönüyorum. Önündeki kartona atılmış bozuklukları bir çırpıda avuçlayıp oradan hemen sivişiyorum.

Az önce bana dualar eden adam arkamdan akıl almaz küfürler savuruyor, hem de Türkçe; kendi dilinde birkaç beddua ettiğine de eminim. Keyifleniyorum. Cebimdeki çalıntı bozuk parayla bu sokağın efendisi gibiyim. Az önce bir dilenciye alt ettim, az şey değildir böylesi bir zafer. Fakirlerden çalıp zenginlere veren bir kahraman olduğumu düşünüyorum. Sonra bu düşünce çok bayat ve sıradan geliyor. Dünya üzerindeki tüm politikacıların oynadığı bir oyun.

Üstelik bu düşüncelere ayıracak zamanım yok. Çiko'nun barına yollanmalıyım biran önce. Kolay bir iş karşılığında kirli bir ücret beni bekliyor.

Eleni'yi düşünmeye bile zamanım yok. Onun o mavi ve hırçın gözlerini, hiç öpülmemiş gibi dişlenmekten korkan pembe dudaklarını da çıkarttım bugün aklımdan. Bugün âşık olduğum Rum kız yatağını bir başkasıyla paylaşacak. Bu işler böyle. Bir fahişenin yatağının boş kalması aç bir mide, ödenmemiş faturalar ve kızgın bir pezevenğin bu aç midede patlayan yumrukları demek. Pezevenkler çalıştırdıkları kadınların yüzlerine vurmazlar. Onlar pazarladıkları ürünün alıcı da memnuniyet uyandırmasına en fazla özen gösteren pazarlayıcılarıdır. Üstelik birçok pezevenk pazarladığı kadına aşiktir. Kendilerine duydukları öfkeden çalıştırdıkları kadını döverler.

Nurhayat'ın evinde çalışan kızlardan birine takılıyordum bir zamanlar. Henüz yirmisinde bir kızdı Ela. Gerçek adını nadiren kullanan fahişelerden biriydi. Her gün akşam sekizde babası bırakırdı bu pislik çukuruna kızını. Naifti Ela; ürkek ve kırılıyordu. Hiç konuştuğunu duymadım. Hiç ağladığına şahit olmadım. Ellili yaşlarda bir adamdı babası. Çirkin, çilli bir suratı vardı. Neşeli bir adamdı, güldüğü zaman yüzü terlerdi. Cebinden çıkardığı kararmış kirli mendiliyle silerdi çirkin suratını. Hakkında anlatılan öyküleri birçok kez tiksintiyle dinlemişimdir. Eski bir inşaat işçisiydi. Karısı, Ela'nın doğumunda ölmüştü. Ertesi gün Ela'ya annelik yapmaya başlayan dul teyzesi aynı zamanda adamın yatağını ısıtma görevini de üstlenerek anne yarısı görevini tamamlamıştı. Anlatılanlara göre, Ela on iki yaşına bastığında teyzesinin evde olmadığı bir akşam babası odasına girmiş ve bir saat orada kalmıştı. O kadar çok yalvarmış ki küçük kız, tüm sözcükleri bitmiş. O kadar çok ağlamış ki hiç gözyaşı kalmamış. Babasının terli vücudu altında dilsiz ve duygusuz bir kadın olarak yeniden doğmuş. Zamansızca aklıma takılan bu olay midemi kaldırdı. Sokağın ortasına midemde ne varsa çıkartıp yola devam etmeliyim fakat o kadar açım ki elimden geçirmekten fazlası gelmiyor. Neyse ki yağmurlu hava tiksintimi yatıştırdı.

Çiko'nun barına geldiğimde bir an içeri girmekte zorlandım. Kapıyı açmamla birlikte sigara ve esrar kokusuna karışmış ucuz parfüm kokusu burun deliklerimden içeri girip boş midemin yeniden ağzıma gelmesine neden oluyor. Lanet olası barın bir havalandırması yok mu? İçerisi her zaman olduğu gibi çok kalabalık. Bar taburelerini yeni yetme telekızlar işgal etmiş. Dokuz numaralı masa da üç tane yaşı geçmiş zampara oturuyor, birinin yüzüğü var. Köşedeki masa da hiçbir kitabı yayımlanmamış, aslına bakarsan hayatı boyunca hiçbir bok yazmamış bir yazar bozuntusu. Genç kızlara fısıldadığı birkaç şiiri ve ucuz birkaç öyküsü dışında bir numarası yok. Adamın adı Olcay Oktan; bana sorarsanız fiyakalı bir isim, kulağa şiirsel geliyor. Haftada bir genç kızlardan birini ağına düşürür; bunda şaşılacak bir yan yok ama her lanet gün burada olmasına rağmen geçimini nasıl sağladığı tam bir muamma. Hiçbir zaman bir müzisyenin çıktığını görmediğim sahnenin sol tarafındaki masada daha önce hiç görmediğim üç adam var. Çaprazındaki masada güzeller güzeli Hale ve İrem birbirlerine bakıp kıkırdıyorlar. Hale mühendislik fakültesinde okuyor. Bir kızın bu ülkede inşaat mühendisliği okuması hep tuhafıma gitmiştir.

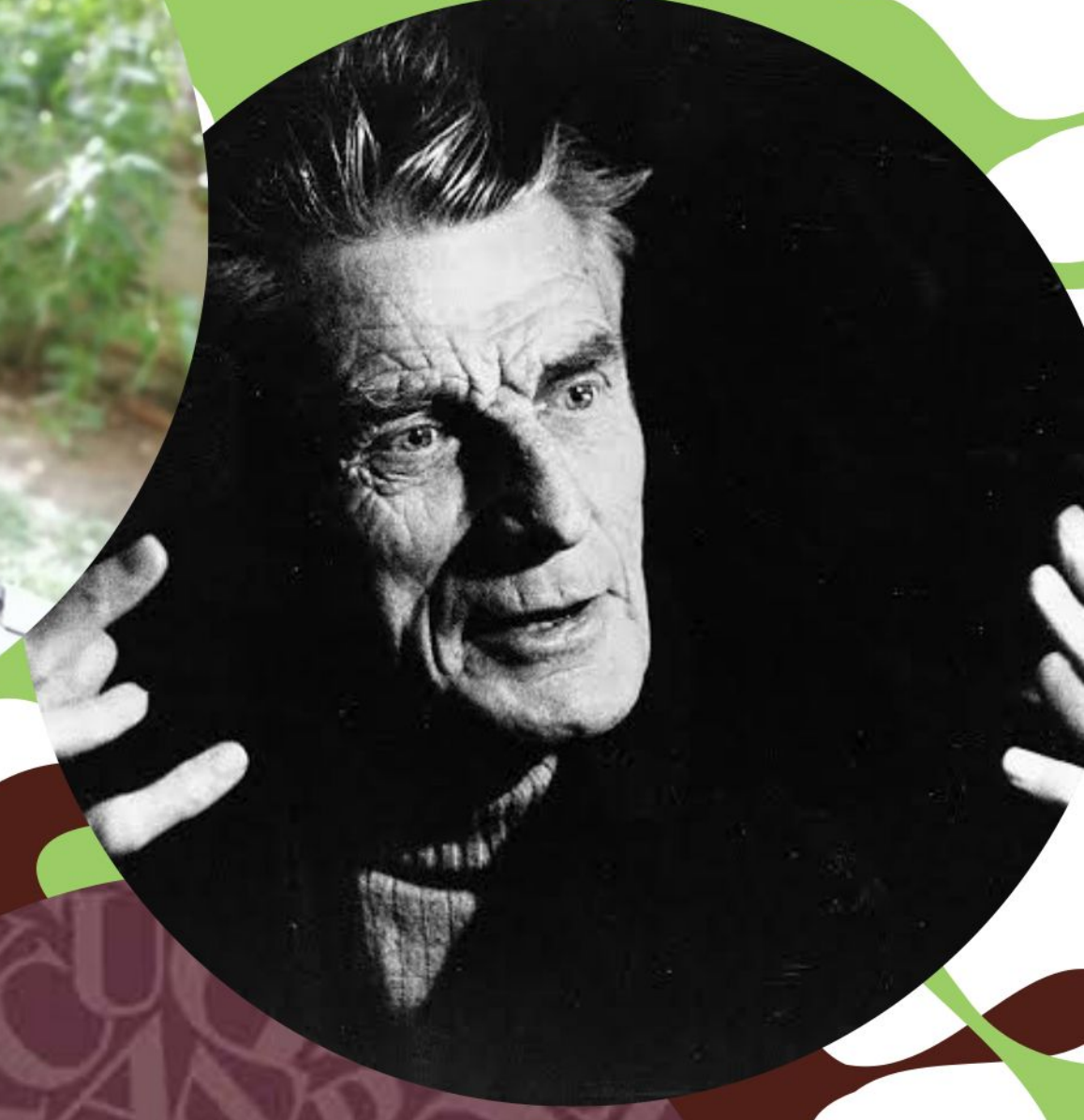
Pencere kenarındaki masada Pelinsu ve kendisinden on beş yaş büyük sevgilisi oturuyor. İşte aradığım adam şömine önündeki masada. Sabırsızlıkla beklemekte. Koca göbeğini masaya dayamış, iri dudakları arasında kocaman bir puroyu emmekte. Beyaz bir gömlek giymiş. Bugün için uygunsuz bir seçim çünkü az sonra suratını dağıtacağım. Sağlıklı bir herif umarım bileğimi incitmem. İşimi hızlı bir şekilde bitirmeliyim. Kapüşonumun altında yüzüm terlemeye başladı, bir an önce şu lanet işi bitirip buzsuz bir bardak dubblescotch viskiyi tavuk dürümle birlikte gömmeliyim.

Hızlı adımlarla masaya yaklaşım pis domuzun suratına sıkı bir yumruk indirdim. Harika bir vuruş. Sanırım bir dişi kırıldı. Bu gece için gömlek seçimimin yanlış olduğunu artık anlamış olmalı. Dudağının patlaması neyse ama burnu hiç durmadan kanıyor. Beyaz gömleğinin yakası yağlı kırmızı kanıyla kirlendi. Viski paramı kalın cüzdanından çıkarıp vermesini bekliyorum. Görevimi layıkıyla yerine getirdim.

Şimdi sırada içkimi yudumlarken barkızı beş kuruş para vermeden eve götürüp becermenin planlarını yapmak var.

Pislik herif işte cüzdanından çıkardığı bir yüzlüğü uzatıyor. Burnundan sızan kan ve sümük elinden bana uzattığı paranın her yerine bulaşmış. Fazlaca hak edilmiş bir para.

Kendisini dövdürüp karşılığında para veren zengin adamların tatminini izlemek bende rahatsızlık uyandırmıyor açıkçası. Yaptığım işin bir çeşit orospuluk olduğunu düşünüyorum. Neticede ben de bir çeşit zevk pazarlıyorum. Kadın olsaydım kuşkusuz bu herife bedenimi pazarlıyordum olacaktım ve ben ona değil o bana vuruyor olacaktı, böylesi çok daha iyi. Bu arada kendimi tanıtmayı unuttum. Ben tanrının unuttuğu hanelerden gelme bir züppeyim. Bir adım yok. Varsa da çoktan unuttum. Yüksek müsaadenizle içkimi zıkkımlanacağım şu an. Daha sonra kaldığımız yerden devam edebiliriz...!

İlknur Demir

DÜNYA VE PANTOLON

SAMUEL BECKETT

Dünya ve Pantolon

İçinde katledilmiş bir varlık taşıdığı duygusundan hiç kurtulamayan Beckett, bu katledilmiş varlığı bulma ve ona yeniden can vermeyi deneme arayışı içindeyken Jung'ın bir konferansına gider. Jung bir hastasından söz eder. Bir genç kızdan. Konferansın sonunda Beckett o genç kız hakkında şöyle düşünür. "O kız aslında hiç doğmamıştır" O günü yaptıkları söyleşide Charles Juliet'e anlatacaktır Beckett. "Bende hiç doğmadığım düşüncesini hep içimde taşıdım"

Charles Juliet, Lyon'dan Paris'e Beckett ile söyleşmek için gider. Randevu istemek için kendisine yazdığı mektupta, ikisinin arasında eskiye dayanan bir dostluk olduğunu bildiği Bram Van Velde'yi tanıdığını belirtir. Bram Van Velde Cenevre'de yaşıyordu ve mektup yazmaktan hoşlanmıyordu. Bu yüzden iki eski dostun aralarındaki bağlantı artık kopmuştur. Van Velde'nin adını duyan Beckett söyleşiyi kabul eder.

Beckett ve Bram Van Velde'nin tanışıklığı 1937 yılına dayanır. Beckett, Dublin Üniversitesinde Fransızca okutmanı iken üniversite hocalığına katlanamadığı için Almanya'ya kaçır. O kadar bunalmıştır ki istifa mektubunu ancak Almanya'ya gittikten sonra yazıp gönderir. Oradan Fransa'ya geçen yazar bu dönemde, edebiyat eleştirmeni olmak için başvurduğu bütün gazetelerden ret cevabı alır ve ancak ender bulabildiği çevirilerle hayatını sürdürebilir. Yirmi altı yaşına geldiği bu günlerde kendini başarısız biri olarak gören Beckett ailesinin yanına döner ve 1933 yılında babasının ölümünden sonra ondan kalan az bir para ile Londra'ya gider. 1936 yılına kadar sürecekt uzun ve meşakkatli bir bunalım döneminden sonra kâh trenle kâh yaya olarak Almanya'ya varan yazar, 1937 yılında Paris'e dönüp oraya yerleştiği yıl, yine Bram'ın kendisi gibi soyut bir ressam olan kardeşi Geer'in stüdyosunda, tanışır ve dost olurlar. Bram Van Velde 1946 yılında başarısızlıkla sonuçlanan ilk kişisel sergisini açır. Beckett, dostunun bu başarısız sergisi üzerine Cabiers d'art Dergisinin 20/21 nolu sayısında, soyut resmin dehası olan Picasso'nun onların izlerini takip ettiği ve gerçek isimleri, Abraham ve Gerardus olan, fakat Bram ve Geer Van Velde olarak tanınan Hollandalı ressamı tartıştığı bir makale yazar. Makalesi 1945 yılında Dünya ve Pantolon (Le Monde et le Pantolon) adıyla yayınlanır ve 1948 yılında Derrière le Mioir'ın 11/12 no'lu sayısında "Aksaklığın Ressamları" adıyla bir makale daha yayınlar. Her iki makale de, Beckett'in, sanatlarını "nesnenin yasını tutan" olarak adlandırdığı Van Velde kardeşlerin statükocu çevreler tarafından haksız eleştirilere maruz kalmaları sonucunda yazılmıştır.

Peki, kimdir Beckett'ın dostu Bram Van Velde?

1895 yılında doğan soyut resmin öncülerinden olan Hollandalı bir ressam ve Paris Okulu'nun bir üyesidir. Sanat eleştirmenleri tarafından dışavurumculuk ile gerçeküstücülük arasında bir yerde diye tanımlanır. Lahey'de, bir iç dekorasyon firmasında çırak olarak işe başlayan Bram Van Velde firmanın koleksiyoner oğlu tarafından cesaretlendirilir. Bu koleksiyoner oğul Bram Van Velde'nin uzun yıllar boyunca sanatsal patronluğunu yapacaktır. Statükocu sanat tarafından eleştirilen Van Velde, Beckett'ın dostudur. Ya da daha doğru bir tanımlama ile Beckett, Van Velde'nin dostudur.

Beckett'ın Van Velde kardeşler ve soyut sanat konusunda yazdığı bu makale, edebiyata uyarlandığında postmodernizme karşılık gelmektedir. Beckett'ın ilk postmodernistlerden biri olduğu göz önüne alındığında bu durumun yadırganacak bir tarafı yoktur. İnsanın var oluş çabası öncesinde kapladığı alanı resmettiği bu metinde şöyle der yazar;

"Tamamlanmış ve bütünüyle yepyeni olan tablo karşımızdadır, bir anlamsızlık olarak. Çünkü o henüz tablodan başka bir şey değildir; çizgilerin ve renklerin yaşamı dışında bir yaşamı, yaratıcısı dışında bir izleyicisi yoktur." Burada, tabloyu bir metafor olarak kullanır ve geleneklerden vazgeçemeyen yeni bakış açılarına karşı çıkan, genel ahlak kurallarına karşı saygıyla eğilmekten başka bir şeyi kalmayan statükoyu eleştirir. Resim sanatı ana tema olsa da tüm sanat dallarının köşe başlarını tutanlara karşı yazılmıştır bu makaleler.

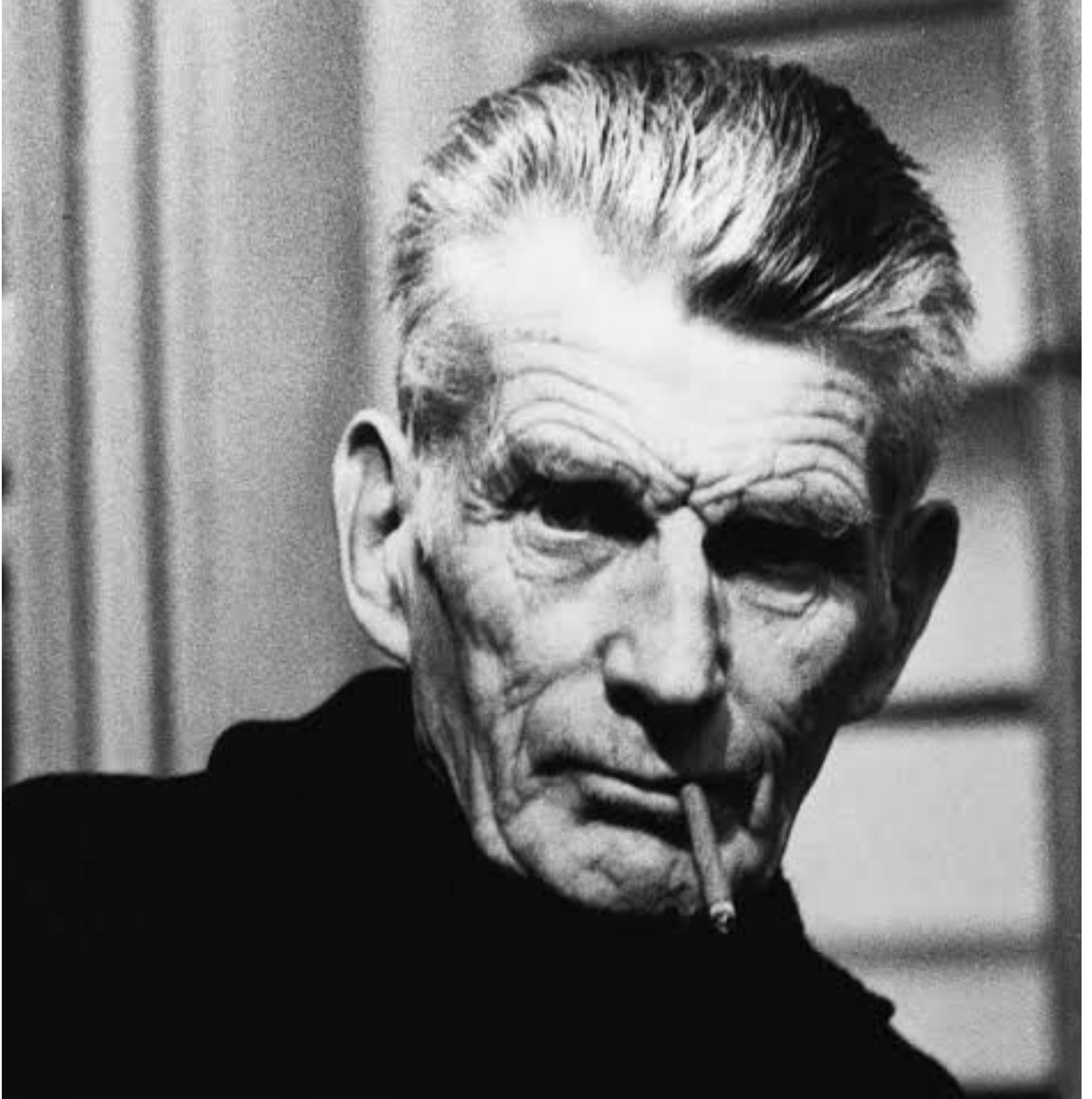
"Hak! Ne zamandan beri sanatçı, haklarının tümüne sahip durumda değil. Belki de pek yakın bir zamanda, uzun akademi yıllarını kanıtlayamadığı durumlarda, sergi düzenlemesine, hatta çalışmasına bile izin verilmeyecektir. Yüz elli yıl önce ağlayıp sızlanmalar, serbest vezni ve tonal gamları da selamlıyordu."

Yazar, resim sanatının resmi yaparı doyuma ulaştırmaktan başka işlevi yoktur der. Ona çeşitli işlevler yükleyen bizler olduğumuzu da ekler. Aynen edebiyata ve diğer tüm sanat dallarına yüklediğimiz anlamlar gibi.

"Tıpkı bir kayanın, dağılmasından saniyenin binde biri kadar bir süre önceki iç yapısı; moleküllerin başkaldırısı gibi. İşte edebiyat, budur."

Beckett'a göre sanatın asli görevi insanlığı anlatmaktır. Nasıldır peki insanlığın durumu?

“İnsanların birbirlerini sevmeyi düşünmeleri, yan taraftaki bahçıvanı rahat bırakmaları, basit ve yalın olabilmeleri için, veba, Lizbon ve büyük bir dinsel kıyım gerekiyor.” der Beckett’e göre. Veba olmasa da bu kez bir virüsün kıyımına maruz kaldığımız bu günlerde yıllar öncesinden bize seslenen Beckett’ in sözlerini kulak ardı etmemiz çıkarımıza olmayacaktır. Bu kez kulak ardı etmeden, son sözü, Beckett’ın sanat konusundaki sözlerine bırakalım. “İnsanların değerlendirmelerinden mahrum bırakılmış yapıt, sonunda korkunç acılar çekerek yok olmaya mahkûmdur. Saf yaratım olarak tanımlanan ve yaradılışla birlikte işlevsiz hale gelen yapıt, hiçliğe adanmıştır.”

Yararlanılan Kaynaklar

Dünya ve Pantolon-Samuel Beckett-Kırmızı Kedi Yayınları

Samuel Beckett ile Görüşmeler-Charles Juliet-Om Yayınları

Cansu Selçuk Çağlar

Su Üstü Sahteleri

Öykü

Ayaklarının ucuna basa basa çıktı odadan. Gece herkes uyuduktan sonra hazır ettiği çantayı oturma odasından aldı, kapıya yöneldi. Oltanın ucu aynanın önündeki vazoya çarptı. İleri geri sallanan vazoyu son anda tutabildiği için minnettar bir oh çekti. Çantayı kapıya bıraktıktan sonra arkasına bastığı ayakkabılarını geçirdi ayağına. Merdiven altında duran dolaptan çıkardığı kova ve malzeme kutusunu da aldığı gibi sokağa attı kendini. İlk iş çöpün yanında durdu, eşyalarına sıkı sıkı giydirilmiş poşetleri sıyrıp attı, “Utanmasa beni de poşetler.” diye söylenerek. Onca yıl sonra birbirine kokuyordu demek ki insan. Duygular ölünce, çürüyüp kokuşuyordu. Misal Asiye, kat kat poşetlemesine rağmen merdiven altında duran buncağızların kokusunu kendi yüreğinde taşıdığından habersiz çıkıştı İhsan’a. Ya eşyaları kokardı, ya giysileri ya da elleri. İhsan evden çıkmış sahil yolunu tutmuştu işte çoktan ama hiç şüphe yok kokusu evde kalmıştı.

Şehrin göbeğine indi. Hep aynı banka yerleşirdi. Önünde iskele, sağında tramvay istasyonu, solunda sahil boyunca uzayıp giden hayatlar, arkasında çim basamaklar kalırdı. Şehir ona sunardı kendini oracıkta, denizi yoluna sererdi. Balıkları ona adar, martıları kapısına kul ederdi. İnsanlar o seyretsin diye vardı, eğlenin diye telaşlıydılar. Bir geçit töreni edasıyla izlerdi oturduğu yerden tüm kalabalığı; krallar gibi. Asası da elindeydi işte, denize değdiği anda hayatına sihirli bir değnek dokunuyormuş gibi gelirdi İhsan’a.

Savurduğu oltayla hayattan alacaklarını denizden çıkaracakmış gibi beklemeye başladı yine. Bisikletiyle sahili boydan boya turlayıp duran kara kuru adamdan çay aldı. İskele girişindeki gevrekçiden aldığı boyozlara katık etti bir çırpıda soyup, iki lokmada bitirdiği yumurtayı. Oltayı çekti, attı. Attı, çekti. Etraftaki banklar dolmaya başlayıp, çim basamaklar hareketlendiğinde öğle vaktinin geldiğini anladı. Sağındaki bankta iki kişi oturuyordu. Üniversiteli olamayacak kadar yaşlı, evli olamayacak kadar samimi, rahatsız edilemeyecek kadar sevgiliydiler. Bir yandan oltaya yem takarken bir yandan da birbirini öpüp koklayan çifti izliyordu; yerinde olmak için bu mavi krallığı bile feda edebileceği adamın yerine kendini yakıştıran gözlerle.

Oltaya yemi taktı, “Of! Asiye bir kere böyle öpseydi beni.”, gerinip atabildiği kadar uzağa attı oltasını. “Ah!” Böyle diz dize oturmayalı yıllar olmuştu. Bıkkınlıkla önüne konulan tabağı lavaboya götürmeye başlamış oluşu bile dikkatini çekmiyordu Asiye’nin. Kovanın içinde akşama değin çaresizlikten başı dönen balıklar gibi bakıyordu gözleri; feri gitmiş, içi geçmiş, çoktan yitmiş gibi. Durağa gelen tramvaya bakıyormuşçasına sabitlediği gözleriyle kadının adama bakışını çekti içine. ‘Keşke’ der gibi kıpırdadı dudakları.

Kadın, adamın avucunda eriyen ellerine baktı. Vücuduna yayılan sıcaklığa şaştı. Yıllar önce patlayan bir yanardağın tekrar aktif hale gelmesi kadar korkutucuydu hissettikleri. Patlamanın içteki yıkıcı etkisinden çok sonrasında oluşan gaz bulutlarının, yoluna çıkan her şeyi, herkesi yok edecek oluşu sızlattı yüreğini. Bu yaşta kaçamak buluşmalar peşinde liseli âşıklar gibi; oğlu görür mü gelini duyar mı korkusuyla buluşuyordu sevdiğiyle. Teneşir paklayacak yaşta neydi derdi, neyi yetmiyordu? Çoluğundan çocuğundan utanmıyor muydu? Oğlunun bu gibi ilişkiler için sarf ettiği sözler, gözlerindeki tiksintiyle beraber geçip duruyordu aklından. Sarıp sarmalayıp kutulara kaldırdığı kalbini, kırılacak yazısına aldırmadan tekrar kullanmaya başlamak yeterince güç değilmiş gibi. Kalan ömrünün tüm sabahlarına gebeydi bu adamın ıslık ıslık bakan kara gözleri ve oradan doğacak her yeni gün oğlunu biraz daha uzaklaştıracaktı kendinden. Az ötede oturan genç dikkatini çekti birden. Kulaklıklarını takmış uzanmıştı çimlere. Üstündeki gölgeliğin çizgili aralıklardan güneş çiseliyordu üzerine. “Cesur ol biraz, şimdi yapmazsan çok pişman olursun.” diye uyardı telefonda uzun süredir dinlediği kişiyi. Öyle büyüleyici bir andı ki, ensesine hafifçe konan bir öpücükle mi baştan aşağı ürperdi vücudu yoksa üstüne güneş yağın çocuğun mesajını sahiplenmesiyle mi hiç bilemedi. Şu hayatta hiç değilse kendi yüreğine sahip çıkacak kadar gözü kara olmak gerektiğini vakitlice anlayan gence imrenerek baktı, içinin huzurla dolduğunu hissetti.

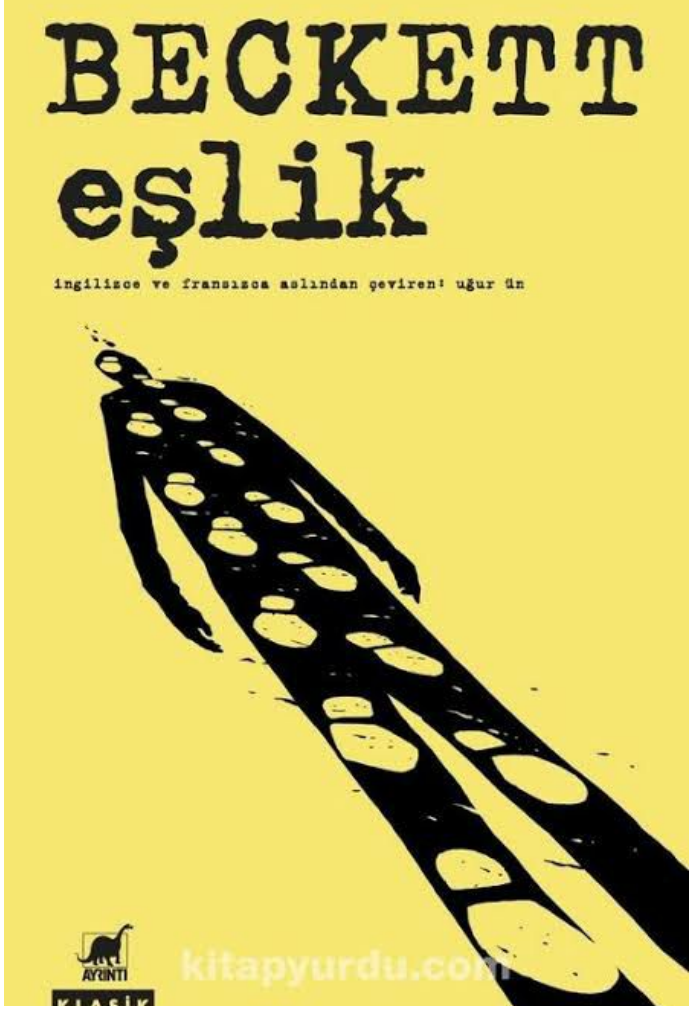
Güneş yağmuruna tutulduğundan habersiz, bulduğu gölgede denize karşı uzanan genç telefonu kapattıktan sonra doğrulup martıları seyretti bir süre. Şehre dağılan vapurları ve dört bir yana koşuşturan insanları inceledi. Telefonda konuştuğu arkadaşını düşündü, her durumda ikilemde kalışına, takvimle bitmek bilmez savaşına hayret ediyor, bir türlü anlam veremiyordu. Ayağının ucuyla dokunup girip girmemeye karar verilecek bir deniz değildi hayat. Balıklama dalıp yaşanmalıydı. “Senin için kolay tabii, ailenden uzakta her kararını kendin veriyorsun.” diyordu arkadaşı. “Dilediğin gibi yaşamakta özgürsün.” Evet, tek başınaydı, ama uzaktaki annesinden para istemeye bile kıyamıyordu. Okumak için çalışmak zorunda olmak haliyle daha cesur kılıyordu insanı. Özgürlükse ancak cesur olduğunda görülen bir rüyaydı. Ama bir haftadır işsizdi ve cesaretinden yiyordu. Uzaktan bir akrabanın kokoreççi dükkânı vardı karşıda. Hava kararınca görüşmeye gidecekti. “Eleman arıyormuş” demişti annesi; “dürüst, çalışkan, sağlam olanından.” Bayağı beni arıyor işte diye geçiriyordu ki aklından en öndeki çim basamakta oturan baba-oğul dikkatini çekti. Adam para uzattı klonlanmış gençliğine, beriki ikiletmeden aldı. Göz hakkı dedikleri bu muydu? Başkalarının düşlediklerine sahip olan insanların, ancak elindekilerin kıymetini bilmesiyle ödeniyordu belki. Gülüşerek sohbet eden baba-oğuldan göz hakkını aldığına inandı, iyi hissetti. Onların muhabbeti üzmedi, yaralamadı böyle düşününce. Ah, ama babanın o eli yok muydu oğlanın omzunu sıkan, güç veren? İçini burmadı değil hani. Böyle kapı gibi dursaydı babam arkamda, gidecek yerim olmadığında açılırdı demeden edemedi. Derin bir iç çekti, güven duygusunun verdiği huzur güvensizlikten doğan cesareten evlaydı şüphesiz.

Adam oğluna; “İyi ki kaçırmışız vapuru, geç kaldım diye hayıflandım ama nefeslendim valla. Beklesin müşteri biraz.” dedi. Oğlan güldü. Çok çalışmasına içerlediğini bildiğinden gülüşü kinayeli geldi adama. Haftada bir dar vakitlerde görüşebildiği çocuğa ancak harçlığını veriyor, hal hatır soran birkaç kelam edebiliyordu. Bugün de müşteriye giderken vapur yolculuğuna sıkıştırmıştı görüşmeyi işte. En fazla karşıda bir pastaneye oturur bir tatlı falan yerlerdi. Vapuru kaçırdıca şimdi dondurma alıp birlikte yürüyerek mi yesek diye düşünmeye başlamıştı bile. “Hala çok çalışıyorsun.” dedi oğlan. Adam elini oğlunun omzuna koydu, hafifçe sıktı. “Çalışmadan olur mu? Neyle döner bu değirmenin suyu?” Ne kadar da benziyor bana diye geçirdi içinden.

“Boş ver” dedi kendi kendine konuşur gibi, “vapurdan inince bir yere oturalım, yer içeriz seninle. Beklesinler biraz daha.” Sevinçle başını salladı çocuk. Sessizce beklediler. “Seninle ilgisi yok.” diye mırıldandı adam. “Hep böyle yaşadım ben, bak mesela şu adam. Saatlerce denize bakıp, kafasını dinliyor. Bense bütün gün koşturup kendimi unutuyorum.” Tüm telaşlarını bir kovaya sığdırabilmeyi nasıl da isterdi onun gibi. “Senin de ayakkabılarının arkasına basman gerekiyordur belki.” Babasının her daim pırıl pırıl olan ayakkabılarına bakarak güldü oğlan. “Desene hiç şansım yok.” dedi adam, üstüne basa basa umutsuzluğunun. İhsan, bağdaş kurmaktan uyuşmuş bacaklarını ovalayıp ayağa kalktı. Arkası dümdüz olmuş ayakkabılarını terlik gibi ayağına geçiriverdi. Dönüş vakti gelip çatmış, allanıp pullanan gün geceye varmak üzere hazırlanmıştı yine. İhsan’ın krallığını da alıp götürürdü giderken. Geriye eski ve paslı bir olta, pis kokulu bir kovada denizi arayan balıklar ve onlar kadar umutsuz bir adam kalırdı. Sabah sallanarak indiği yokuştan ayaklarını sürüyerek dönerdi evine. Yemek yiyip otururlardı televizyonun karşısına. Evin masraflarının büyük bölümünü karşılayan kayınvalidenin istediği kanal izlenirdi. Sonra herkes uyumaya giderdi.

Bu gece yatakta yine sırtını dönerek uzanacak olan Asiye’nin yanında, sahildeki kadının öpüşü düşecekti aklına fazladan. Toplandı, yürümeye başladı. Karıştığı kalabalıklara imrendi. O hariç, herkes memnundu halinden. Herkes bir dikiş tutturmuştu hayatta ve bir tek onunki pamuk ipliğiyleydi.

Ayrıntı yayınlarından çıkan “Eşlik” kitabının tanıtım bülteni bile okuyucuya eşlik edeni, koyu bir gizeme sarmış şekilde anlatıyor ve diyor ki; “Eşlik, Samuel Beckett’in karanlığı kanıttığı, ışıktan umudu iyice kestiği uzun hikâyelerden oluşan müthiş bir seçki. İnsan adeta son soluğunu vermek üzeredir. Atmosfer puslu ve bulanıktır. Olay örgüsü neredeyse yoktur. Zaman bükülür ve kırılır niteliktedir. Ağız değil kulak ön plandadır. Hiç bir şey kesin değildir.

Gönül Malat

EŞLİK / Samuel BECKETT

SIRTÜSTÜ KARANLIKTA YATIYORSUN

Adı konulamayacak olan büyük ve telafisiz bir kayıp vardır sanki. Eşlik’teki hikâyelerin özneleri bu adsız kaybın etrafında dolanarak, sürünerek, düşüp kalkarak ama onsuz da yapamayarak içten içe çürüyüp dağılırlar. Yazarın kelimelerle işi bitmemiştir henüz, her ne kadar kum gibi dağılsalar da ağızda...”

Beckett’i incelemek veya yazarın zihnine girmek epey gayret isteyen bir çalışma doğrusu. Zifiri karanlık bir evde gözleriniz sınıksız kapalı, yolunuzu aramakla eş değer. Okuyucuya eşlik eden şey yalnızca SES’lerdir çünkü. Anlatıcı (yazar) sırtüstü karanlıkta yatıyorsun dese de, gezinerek ışık aratır okuyucusuna. Ama bildiğimiz ışık değildir aranan, sesin ışığıdır. Bizlere eşlik eden, sözcüklerin oluşturduğu melodinin ışığıdır! O kelimeler ki, varoluşun anlamı ve ahengin aydınlattıkları içlerinde saklıdır.

Dilbilimci ve yazar sevgili hocam Hakan Akdoğan’a, derin okuma toplantılarından birinde biz öğrencileri bir soru sorduk. Dedik ki; “Bir kitabı yarım bırakma hakkımız var mı? Yarım bırakabilir miyiz?” Hocam, çok derin bir yanıt verdi ve dedi ki; “Tabii bırakabilirsiniz. Ama siz kitabı yarım bırakmıyor olabilirsiniz. Belki yazar sizi yarım bırakıyordur. Yani sizin kitabı yarım bıraktığınız gibi yazar da sizi yarım bırakabilir.” İşte Eşlik kitabında Samuel Beckett az kalsın beni yarım bırakacaktı.

Buna izin veremezdim. Sonunda “Adı konulamayacak olan büyük ve telafisiz bir kaybın öznesi olduğumu, bu adsız kaybın etrafında dolanarak, sürünerek, düşüp kalkarak içten içe çürüyüp dağıldığımı,” yazarın kelimeleri (seslerinin ışığı) sayesinde anladım ve üç uzun hikâyeden oluşan kitabı bitirdim.

Nobel Ödüllü yazarın hikayelerinde olay örgüsünün olmayışı okuru epey zorlasa da size eşlik edeni keşfettikten sonra, arkası çorap söküşü gibi geliveriyor. Söylemek gerekir ki; modernist dönemin sonlarına denk gelen ilk yazılarının ardından, postmodernist eserler vermiş, deneysel yazılarıyla ve kelimelere fısıldayan kalemiyle özellikle Beat Kuşağı'na bile esin kaynağı olmuş yazar.

Eşlik kitabında, okuyucuya eşlik eden ve saran sarmalayan koyu bir hiçlik (karanlık) vardır. Bu hiçlik katman katman kelimelerin ışığında soyulursa, özünde varlığa ve varoluşa çıkarır bizlerin yolunu. Sancılarla sürünerek geldiğimiz yolun sonunda öze ulaştınca, yazarın yalın ve minimalist anlatımıyla modern insanın mutsuzluğu, şartlanışı, kendi icatlarına olan köleliği ve çürüyüşü sırtüstü karanlığa serilir. Varoluşun sancıları birçok kitapta olduğu gibi Eşlik'te de muazzam bir hiçlik anlatımıyla gölge gibi karşımıza dikilir. Godot'yu Beklerken, incelediğimiz kitabın, yazar tarafından (iki perdelik) kaleme alınmış tiyatro versiyonudur aslına bakarsanız. İncelemeyi yine yazar Hakan Akdoğan'dan bir alıntı ile bitirmeliyim; “Yazan kişi gölgesini bulur karşısında. Kendi karanlık tarafıyla yüzleşir. Bununla barışır. Sonra karakterlerinin gölgelerini anlamaya anlatmaya çalışır. Okuyan da karakterle özdeşleşerek kendi gölgesini tanımaya başlar.” Zamanın kırılıp, büküldüğü bazen hızlıca kendi etrafında döndüğü bu metinde; Beckett'in yaptığı ya da yapmak istediği gölgemizle yüzleşmemizdir işte.

Hilal Dursun

Hayal Apartmanı
Öykü

Sana öğretmediler ki alışlagelenin derin bir mezardan ibaret olduğunu. Oysa Bayan Lili ile âşklar kentinde bir kitapçada çarpışmıştınız. Evren sana işaret gönderiyor diye düşünmüş, hemen sevmiştin onu. Her şeyi yazılmış gibi oynamıştınız, çünkü bütün romantik filmlerde böyle olurdu. Âşklar çarpıştırdı, kitapları yere düşerdi. Öğretilmiş olan varken yeni icatlar çıkarmaya ne hacet, hemen ertesi gece seviştiniz. Lili, aynı gece çıplak resmini çizmişti. Hiçbir zaman senin çirkin bedeninde ne gibi bir çekicilik bulurdu söylemedi, sen sorardın, o ise sessizce boyalarını toparlamaya başlardı aniden. Buraya yerleşmeye karar verdiğinizde, yani iki sokak ötedeki Hayal Apartmanı'nda oturan bal gözlü kadının burnunun dibine, üç yıldır evliydimiz. Henüz bir çocuğunuz yoktu, Lili çocukları oldum olası sevmezdi; ama sen severdin. Yeğenlerinin dayısı olabildin; ama kendi çocuğunun babası olamadın; çünkü Lili vücudunda oluşabilecek çatlaklardan büyük endişe duyuyordu. O böyleydi işte, henüz gerçekleşmemiş şeyler için endişe edip dururdu, sırf bu yüzden apartmana temel analizi yaptırıp kaç şiddetinde bir depreme kaç saniye dayanabilir öğrenmeden eşyaları kapı eşiğinden içeri bir santim bile oynatmamıştı.

Sana kimse söylemedi, öğretmedi ki bilesin. Okulda öğretmediler bunu. Diferansiyel denklemleri, stokastik süreçleri, çok değişkenli regresyon analizini öğretiler de nasıl hayal kurulacağını es geçtiler hep. İsyan etsen de bazen, annen vardı yanında, "İsyan etme yavrum, Allah'ın gücüne gider" derdi. Aksine, en büyük değişimler isyanla başlardı, sen bilemedin. Güzel bir işe girmeyi becerdin, iyi bir mevki sahibi oldun; ama iki sokak ötendeki Hayal Apartmanı'nı yeni keşfettin, orda oturan bal gözlü kadını yeni gördün. Oysaki yeni taşınmamış, sekiz yıldır o apartmanda oturuyormuş, öyle söyledi. Peki, ama Bayan Lili ile her şey seyrinde gittiği halde neden şimdi durup dururken Hayal Apartmanı'nda oturan bal gözlü kadına kafayı takmıştın? Elinde domates fideleri, saçında karpuz desenli bandanası güç bela apartman kapısını açmaya çalışırken ilk kez gördün onu, ellerindeki fideleri tuttun, fideler sarsıldıkça domates kokuları esti burnuna. Ayla'ymış adı, öyle söyledi.

Onu ilk kez görüşünün ardından ne kadar geçti şimdi tam sayı veremesen de günler ayları kovalamıştır diye düşünerek yürürken aniden kararını verdin. Artık Lili ile aranızdaki ilişkiyi hiçe sayıp Ayla'ya bu hislerini açacaktın. Tek düzelikten aşınıp düzgünce düşünmeyi bile unutacak hale gelmiş beynin tekrar edip duruyordu içinden: 54 numara, Hayal Apartmanı, daire 12. 54 numara, Hayal Apartmanı, daire 12...

Hem geçen gün sana gülümseyişine bakılırsa o da sana karşı boş olamazdı. 54 numara, Hayal! İki sokak ötedeydi işte, kapısını çalıp artık “bir kahve içmeye ne dersin?” diye sorabilirdin. Bu hevesle adımlarını sıklaştırdın, ancak bir sorun vardı, olmasını umduğun yerde yıkılmak üzere tarihi bir Rum evinden başka hiçbir şey yoktu. Yanlış sokağa sapmış olmalıydın, belki de sağa değil de sola dönmeliydin. En iyisi karşında duran “ Bizim Evin Bakkalı”na sormaktı, içeri girdin. Çırak hoş sohbet bir o kadar da had bilmez bir delikanlıydı:

-Amcacım senin ne işin var burada? Diye sordu. Herkes seni çok merak etmiş, geç otur şöyle.

-Yok evladım, ben herhalde yanlış bir sokağa saptım bir türlü bulamıyorum, buralarda Hayal Apartmanı olacaktı, 54 numara.

-Tamam amcacım, Ayla Hanım bana haber bıraktı, birazdan gelip alacaklar seni.

-Ayla Hanım'ın benden haberi var mı diyorsun? Yani benim farkımda mıymış?

Karnına bir anda koca bir kuş sürüsü doluştu. Senin buraya gelip onu sorabileceğini anlamış, üstelik bir de gelip alacakmış, aman Allahım, dizlerinin bağı çözülecek gibi oldu.

-Farkında olmaz olur mu, seni aldırmaq için araba yollayacak, dedi çırak.

Bir müddet sonra, sen kahveni hüpletirken, bakkalın önüne kırmızı bir araba yanaştı, içinden iyi giyimli, hafif göbekli, gençten bir çocuk indi, Ayla Hanım'ın şoförü olmalıydı bu, belli ki nüfuzlu biriydi.

-Cevat Bey, iyi misiniz? Ayla Hanım sizi çok merak etti. Saatlerdir sizi arıyoruz, bir bilerseniz nasıl da telaşlandık.

Başın dönüyordu, ayakların sanki sana ait değilmiş gibiydi. Her halde aşk ateşindendi. Yol boyu hiç konuşmadı delikanlı, neden sonra durdu bir binanın önünde:

-Cevat Bey, bakın, Hayal Apartmanı'na getirdim sizi.

Başını güç bela kaldırıp apartman girişindeki mermer levhayı okudun:

HAYAL APARTMANI NO:54

İçin ferahladı, ah Ayla, işte oradaydı, sana doğru telaşlı adımlarla geliyordu:

-Cevat Bey, ah Cevat Bey, bu sabah domates fidesi getir dediniz, koştum pazardan aldım, hani birlikte ekecektik bahçeye, nerelere kayboldunuz yine?

O vakit anladın, ölenle ölümediği gibi, terk edenle de gidilmiyordu. Lili çekip gideli yirmi beş yıl, oğlun seni buraya bırakıp kaçalı tam sekiz yıl olmuştu. O vakit anladın, bu Hayal Apartmanı'nda 12 numaralı tek göz bir odanın penceresinden Ayla Hanım'la beraber bahçeye diktiğin domates fidelerini seyrederek mezarını kazacaktın, hayatında hiç kimseden daha az insan kalmıştı.

-Ayla Hanım?

-Efendim, Cevat Bey?

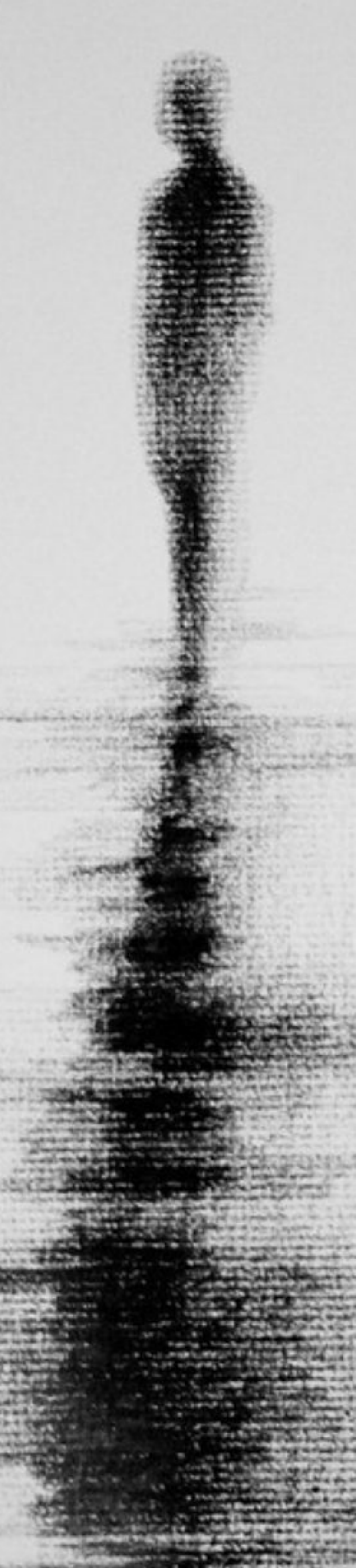
-Sizin karpuz desenli bir bandananız var mı?

Rızkından razı değilim ey hayat!
Değilim sesiyle çoğalan bir su, yüzüyle açılan bir sabah
Değilim zamanın doğrusu, tendeki bıçak uğultusu

Bir kenti tipi sarıyor, usulca kayboluyor izler
Çıkmaz sokaktaki paslı kilide dayıyorum gövdemi
Son perdedeki o eksik cümleyi çekiyorum içime
Dünyayı inleyen taş duvarlarla örüyorum kalbimi
Şüphesiz bir kıran iniyor alınma
Dağı delemiyor taşın sabrı
Yüzü yorgun bir dünü sürüklüyorum yemenisinden
Tunçla ve hınçla yeniden demleniyor hatıram
Hırçın bir kasaba sabahı gibi fışkırıyorken ölüm
Döneceğin bir yere git sen, kışların evinde soğuk esvaplar yıka
Bir kuşluk vakti çekildiğin dağdan getir çehreni
Ben çok yıllandım o eski köy damında ağlamaktan
Geçtim gümrah yangınlarını tarihin, çok yandım
Külüm, körüm, ahımı kordan aldım
Yorulдум
"Yorulдум artık her yol ağzında kendime rastlamaktan"*
Söyleyecek bir sözü yok bana ücraların

Acıyla uğunduğum bu güz gecesinde göğsümü döktüm bir dile
Taşı delmedi zehrim
Bir bacadan döne döne yükselen dumanların sesiyle
konuştum saklımdaki sancıyı
Duydun mu?
Duydun mu taş nasıl indi kuyuya, nar nasıl dağıldı, nasıl
acıya acıya nasır tuttum ben?

Bak, nasıl da kanıyorum hala, sen kimi öldün?
Sen ölmedinse, beni kim gömdü?

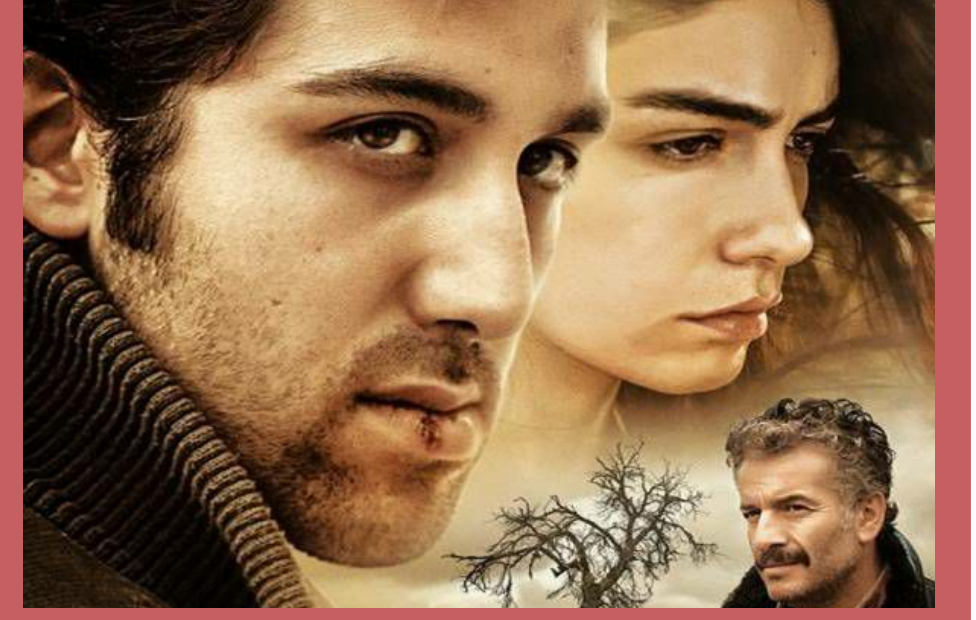

Nuri Bilge Ceylan Ahlat Ağacı Handan Kılıç

Sinema, artık hepimizin hayatının parçası olmuş durumda. Pandemi ile beraber dijital platformlara kaysa da, her birimiz filmlerle başka hayatlara sızıp kendi dertlerimizi unutmanın peşindeyiz. Ben de, şu zor yılın içindengeçerken günleri sinema ile güzelleştirme gayretindeydim ki, İzmir depremi ile sarsıldım. Şehrime, ekranlardan bakınca içinden çıktığım felaketin büyüklüğünün farkına vardım ve bu beni dilsizleştirdi. Büyük acıların sessiz yaşandığı gerçeğini yeniden hatırladım. Birkaç gün sadece boş duvarlarda hayal perdemi seyrettim, kaybolan hayatların, yıkılan hayallerin üzüntüsü ile ağırlaşım. Sonra yine bildiğim kucağa, sinema filmlerine sığındım. Aklıma da bu sarsıntının uzağına götürecekt ilk isim olarak Nuri Bilge Ceylan geldi. Her filmini Koza'dan başlayarak çekilme sırasına göre yeniden izledim. Her karede auteur yönetmene yeniden hayran oldum. Depremin sarsıntıları sürerken ilk haftam böyle geçti. Görselliğe, sahicilik kadar önem veren yönetmenin, her insanın kendi dünyasında ayrı bir yıkımın içinde yaşadığını gösterdiği, diyaloga boğulmamış filmleri, sessizliğin içinden süzülme isteyen zihnime çok iyi geldi. Son filmi de yazmak için seçtim: Ahlat Ağacı.

Hayatın anlarını sinema karelerine benzetiriz. Ölümle burun buruna geldiğimizde zihnimizden akan görüntüler için de ömrüm film şeridi gibi geçti gözlerimden ifadesini kullanırız. Ama anın içindeyken o kareyi göremeyiz. Nasıl drone çekimlerini seyrettiğimizde içinde yaşadığımız yer bile bambaşka gelir, aynı o şekilde ancak resmin tamamınavakıf olduğumuzda olayı değerlendirebiliriz. Gördüğümüz bütünün içinde bir nokta gibi olan varlığımız kendi açımızdan bakınca koskoca bir hayattır. İşte Nuri Bilge Ceylan her filminde bu hayatlardan seçtikleri üzerine mercek tutar ve insanın evrensel acıları, hayal kırıklıkları, yalnızlıklarını göstermekle kalmaz, iliklerimize kadar hissettirir.

Milyarlarca insan ve bir o kadar hikâye, yer kürenin üzerinde aynı anda akmaktadır. Birbirine karışmadan yatağında ilerleyen yaşam suları, herkes için farklı noktalarda, başka mevsimlerde bambaşka sorunların da taşıyıcısıdır. Kiminin bir depremle yatağı değişir, kimi yağmurla coşup sele kaptırarak kendini, en yakınlarına, çevresine, ona eşlik edenlere zarar verir. Kimi susuz kalır, etrafındaki her şeyi kurutur. Kiminin önünü taşlar keser, deniz çekilir, yolu uzayınca da, ona kavuşacak gücü kalmaz, oracıkta kurur.

İşte insanların yaşadıkları, altından kendi başına kalkmasını gereken sorunlar olsa da, çevresini etkiler. Yıkar, yakar geçer. Her hayat hikâyesinin üst başlığı hayal kırıklığıdır. “Herkesin görünmez iplerle birbirine bağlı olduğu” bu dünyada tekrar eden temalar hayatın önemli bir kısmını oluşturur. Bu noktada sinema filmleri hayatımızda hem rehber hem de vakit değerlendirme aracı olur.

2020’den geçerken pandemi ve ekonomik tedbirlerle kördüğümeye dönen hayatlarımızda Ahlat Ağacı gibi filmlerimiz sesimizi dinlemeyi hatırlatacaktır. Bu hal dinginleşmeye sebep olacağından bireysel yaşamlarımız için umut vericidir.

Ahlat Ağacı’nın türü dram, bu tarzı sevdiğimden üç saat süren filmi son sahnesine kadar ilgi ile izledim. Acı acı güldüğüm de oldu, izlediklerimin zihnimde açtığı anı pencerelerinden bakıp gülümsediğim de. Ama en güzel yanı sonu oldu. Böyle karışık bir zamanda, film umudu diri tutacak bir sonla bitmeseydi, kör kuyularda merdivensiz kalabilirdim. Neyse ki, bu filmin sonunda da, içimde bir ışık belirdi. Ama film boyunca, kahramanların çaresizliği, çıkmaz sokaklarının karanlığı ile dertlendim.

Hepimiz, tıpkı filmdeki kahramanlar gibi, kendi kuyumuzun karanlığında saklanıyor, etrafı yeşertecek o suyun çıkması için bir zaman çaba sarf ediyor, umutla beklerken sararan otları görünce hayatın elimizden kayıp gittiğini fark ediyoruz. Bu gerçekle yüzleşmeye başladığımızda da, “Her şey için çok geç” cümlesi ömrümüzün yakalarından tutuyor, gözümüzden belli belirsiz akan yaşlarla beraber sarsılıyor.

Ben şehirde büyüyen bir çocuk olarak pek de görmediğim Ahlat Ağacını ilk kez Didem Madak’ın Ahlat Ağacı adlı, acılar manzumesinde duymuş, şiire vurulmuştum. Sık sık mırıldandığım bu mısralar ile filmin bana geçen duygusu paralel olunca bu konu üzerine düşünmeye başladım.

“Güçlü bir el silkeledi beni sonra

Sanırım Tanrı’nın eliydi.

Sayamadım kaç ah döküldü dallarımdan.

Binlerce yeşil gözü olan bir zeytin ağacı gibi,

Çok şey görmüşüm gibi,

Ve çok şey geçmiş gibi başımdan,

Ah...dedim sonra

Ah!”

Derken gözlerimden yaşlar süzüldü, yüzüme yerleşen hüzünlü bir gülümseme ile şiire devam ettim:

“Ve şimdi şöyle dua ediyorum Tanrı’ya:

Olanlar oldu Tanrım

Bütün bu olanların ağırlığından beni kolla!”

Bu şiiri her okuduğumda derin bir hüznün çöker üzerime. Aynı hüznü filmde, hatta sonrasında uzun saatler boyu da hissettim.

Kahramanlar, hayata karşı duruşları, kaçışları tek tek gözümün önünden geçti. Entelektüel birikiminin onu yalnızlaştırdığını düşünen Sinan'ın, kitap basabilmek için sponsor arayışları içimi acıttı. Zamanında kaptığı köşenin, yaptığı ismin ekmeğini yiyen yazarları temsilen filmde yer alan karakterle girdiği diyalog da can yakıcıydı. Ne taşraya, ne şehre, ne entelektüel çevreye dâhil olamayan filmin kahramanı, çeşitli dertlerle boğuşan ailesinin yanına dönse de yeryüzünde bir başınaymış hissinden kurtulamadı. Hiçbir yere ait olamamak hissini kişiliğinde meydana getirdiği parçalanma ile kendini ahlat ağacı ile özdeşleştiren genç yazar, aynı isimli kitabını evdeki değerli eşyaları ve babasının "Beni suçlamayan tek varlık" dediği can dostu köpeğini habersizce satarak bastırdı. Tabi arkasında herhangi bir yayınevi, reklam ve medya desteği olmadığından kitap hiç satmadı. Sinan yine yalnızlığın karanlık sularında kulaç attı.

Bir başka yalnız da Sinan'ın babasıydı. "Vaktinde firar, zaferdir" dedi sahnede zihnim yine şiire aktı:

"Kaybolmak istemiştim bir zamanlar
Kapının arkasında yokum demiştim
Ve divanın altında da.
Bulamazsınız ki artık beni,
Hayatın ortasında."

Yönetmenin bir röportajında "Ahlat ağacı yalnız, garip, sahipsiz bir ağaçtır. Öksüz bir çocuk gibi öyle kendiliğinden biter bir yerlerde. Çorak yamaçlarda, taşlı tepelerde bile dünyaya gelse, tutunur hayata kene gibi, bırakmaz, kimsesiz bir sokak çocuğu gibi ekmeğini taştan çıkarmasını bilir... Ahlat gerçekten de yamuk yumuk, şekilsiz, her an kavgaya tutuşuverecek gibi sinirli bir hali olan kara kuru bir ağaçtır." dediğini okuyunca filmdeki karakterlerin ortak noktası olan ağacın imgesel gücünü bir kez daha hissettim.

Bir şekilde bizim de dâhil olduğumuz Ortadoğu toplumlarında sıkça karşılaşılan iletişimsizlik ve özellikle babaların evlatları ile olan kopukluğu, onları kendilerinden ayrı bir birey olarak görmediklerinden yalnız, saygısız, sevgisiz kaldıkları/bırakıldıkları hususu güzel vurgulanmıştı. Yıllar sonra baba olunca evlatken hatalı bulduğu davranışları çocuğuna uygulayarak arızaları nesilden nesile aktardıkları da çok net bir şekilde ortaya konmuştu. Çünkü insan, evladına bile bildiğinden, gördüğünden fazlasını veremez. Sevilmeyi bilmeyen bir adam çevresindeki kimseyi dengeli bir biçimde sevemez.

Filmin sonunda, aynı eğitime sahip olduğu oğluya bir türlü diyalog kurmayı başarmayan öğretmen baba, emekli olduktan sonra, o sıralar askerden yeni gelen oğluna "İnsan biraz zaman içinde süzülmeli" diyerek zeytin dalı uzattı. Bu sahneler bize, yaşarken kayıp sandığımız vaktin aslında kalitemizi arttıran bir demlenme süreci olduğunu fark ettirdi. Sahneler arası geçişlerin ayrı bir sanat olduğunu gördüğümüz filmde, babasının, kitabını okuduğunu öğrenmesiyle yalnızlık kuyusundan çıkan Sinan, onun hayaline omuz verdi. Bir kişinin bile hayallerine inanmasıyla harekete geçecek gücü buldu. Çünkü bazen kendi gücümüze gelmek için tek ihtiyacımız bir oyun arkadaşıdır. İşte burada babası, ilk adımı oğlunun zengin anlam dünyasını döktüğü satırları okuyarak attı. Geç de olsa hayatına oğlunu aldı, hayallerine ortak yaptı. Zaten eşinin boş vermiş halive kumarbazlığından en çok şikâyet eden anne de oğluna, babasının zamanında ne kadar başka biri olduğunu, ideallerinin peşinden koşarken hayatın taktığı çelmelerle yoldan çıktığını anlatmış, yakınlaşmaları için kapı aralamıştı. Bu da, sürekli eşini aşağılayarak çocuklarının babalarına olan saygısını yıkmasının diyeti gibiydi. Bir de aynı evde yaşamayı tercih etmeseler de kocasını hala sevdiğinin ispatıydı.

Aynı şiiirde,
“Ne çok dikenini vardı ahlata ağacının Tanrım,
Ulaşılamazdı,
Sen sarılmak istesen ona,
O sana sarılmazdı.
Ne çok dikenin vardı Tanrım!
Ne çok isterdim,
Sana sarılamazdım.

Ve şöyle derdim o zaman:

Ah!” diye devam eden kısım da bana, taşranın boğucu havasında kalben idrak edemediği, hayatına hayat kılamadığı bir dini, meslek olarak icra eden ama elinden ve dilinden emin olunmayan insanların virüs gibi toplumu sardığını hatırlattı. Farklı bir bakış açısı getirerek güncel sorunlara çözümler arayan, daha çok düşünen din görevlilerine bile bu basmakalıp zihniyet tarafından fırsat verilmediğini, çok güzel bir şekilde perdeye aktaran yönetmenin gözlem gücü, sezgiselliği ve oyuncu yönetimine şapka çıkarmamak imkânsız. Senaryoyu beraber yazdıkları Akın Aksu ve Ebru Ceylan'ın da farklı bakış açıları ile metne katkıları karakterlerdeki derinliği sağlayan etmenlerden olmalı. Bu nedenle tüm ekibe teşekkür etmek istiyorum.

Vicdanın o berrak sesine kulak tıkayanların dini ritüelleri yerine getirirken bunu sadece taklit üzere yaptıklarından, evladından, uzak çevresine kadar kimsenin üzerinde etkili bir sonuç doğurmadığını da film izlerken gördük.

Nedenleri ve nasılları ile derinleştirilmemiş din ve ahlak anlayışının etkin sonuç doğurmadığını, görünüşte mensup olduğu dinin gereklerini yerine getiriyor gözükken kişilerin de toplumun her kesiminde yaygınlaşan ahlaksızlığa kimi zaman fiilen kimi zaman da sessiz kalarak katıldığı, böylece çürümeye katkıda buldukları ortadaydı. Hatta bu insanlar ahlata ağacının dikenleri gibiydiler, Yaradan'ını arayan ruhlara batarak canlarının acısı ile oradan uzaklaşmalarına sebep olduklarından topluma zararları inanmayanlardan fazlaydı. Buradan bakarsak, yaşadığımız birçok sıkıntının kaynağında kötülerin, sahtekârlığı yaşam şekli olarak belirlemiş her yaş ve her meslekte etik yoksunu insanın ipiyle dokunan kumaş da diyebileceğimiz toplumun kalitesinin nasıl bozulduğunu anlarız. Defolu kısımlar yüzünden metrelerce sağlam kumaşın yok pahasına pazarlarda satıldığını hatırlarsak da iyi ve doğru yerde dursa da, sırf yaşadığı topraklar yüzünden, coğrafyanın kederine saplanarak zayı olan insanları görürüz. İşte o zaman, okulunu bitirip iş bulamadığı için ailesinin yanına, nefes alamadığı o taşradaki beldeye dönen gencin “Dar görüşlü, bezelye taneleri gibi birbirine benzeyen insanların yaşadığı bu yeri diktatör olsam haritadan silerim” dediği sahnede kahramana hak veririz.

“İnsan neden en yakınında duran hayatı yaşamak zorunda ki!” diyen ve uzakların hayalini kuran genç kızın köyün çeşmesine kadar gelebildiği filmde, gizli kapaklı işler çevirmekten geri kalmadığını görünce insanın dışarıdan gelen baskıya isyan edeceğini hatırlarız. Her konuda etik değerlere sahip bireyler olmak için, iç kontrol mekanizmasının geliştirilmesi ve sık sık güncellenmesi gerektiğini fark ederiz.

İnsanın, yaşlandıkça tepkisizleşmesinin bir çeşit kaderine isyan olduğunu düşünürüm. Kalben kabul edemediği gidişata engel olamayınca diliyle “Akışına bıraktım” diyen insanoğlu aslında türlü yollara saparak, sevemediği kaderine bakıp hayallerinden uzağa düşüyor. Filmdeki babanın “Gene onlar kazandı” diyerek kendini toplumdaki soyutluyucu oluşu da bunun kanıtı.

Belki de insanın geçmesi gereken en önemli sınav budur: Kaderini sevmek!

İnsan hayatı, bazen ani gelişen olaylarla önemli kırılmalara sebep olan bir fay hattı gibi. Bazen de tekdüze devam eden, insana nefes alma, kendisi olma imkânı vermeyen o boğucu taşra havası gibi. Bu nedenle herkesin sınavı zor. Herkesin isyanı, "Oynamıyorum" diyerek küsüşü başka türlü. Ama sonuçta mecburi bir kabullenişle yola gelmiş görüntüsü vermek de adetten.

Oysa önemli olan kalp, asıl mesele onun tatmin olması. O da hayatımızın sorusu zaten! Cevabını, herkesin kendi kabının aldığı ölçüde, daldırdığı sularda aradığı...

Bu toprakların çıkardığı deha yönetmenlerin en ustası! Daha nice güzel filmlerle, bizi hayata, kadere, insan denen meçhul üzerine düşündürmen dileğiyle. AhlatAğacı ve diğer tüm filmler için teşekkürler.

Nur Yüksel Öztürk

Kendimize Aralanan Kapı

Özgürleşmek, hayattaki bakış açılarını bir kenara bırakıp şu ana odaklanmaksa biraz dur ve içinde bulunduğun ana gel. Beklentiler pusuda bekleyen düşman gibi her an sahnededir. Gerçek mutluluk beklentisizlikte saklı. İşte bu yüzden yaşam şu anın nasıl olması gerektiğine dair beklentilerini serbest bıraktığında başlıyor. Günümüz aydınlarından Eckhart Tolle der ki; "Sıkıntı, kızgınlık, üzüntü ya da korku size "ait" ve kişisel değil. Hepsi, insan zihninin bir ürünü. Gelip geçiciler ve gelip geçen hiçbir şey size ait olamaz."

Her ne düşünüyorsak; onu var ediyoruz. İşte bu yüzden insan aklı çok kıymetli. Düşünürken sorumluluk alıyor ve sonuçlarına maruz bırakıyor kendini. Bir seçim yapmak zorunda hissediyor her defasında. İyi ya da kötü değil, sadece bir seçim... Düşündüğünü yaşamak istiyor. Çünkü insan düşündüğünden başkası olamaz.

Ancak bazen seçim yapmamak, her şeyi oluruna bırakmak daha güçlü bir eylemdir. Olana teslim olmak, onu kabul etmek yaşam içerisinde önemli bir durum. O zaman yaşamın bize karşı çıkmak yerine nasıl bizim için işbirliği yaptığını göreceğiz. Çünkü huzur insanın kendine olan yolculuğunda başlıyor. Bu yolculukta ise hiçbir şeye olduğundan fazla anlam yüklememek gerekiyor. "Şey"leri büyütme, onlara anlam atfetmek insanı köleleştiriyor. Çünkü hiçbir şey üzerine anlam yüklenmediği sürece iyi ya da kötü değildir.

Sadece bir deneyimdir bizim için.

Dünyada yaklaşık 8 milyar insan var. Bizimle birlikte yaşayan bu kadar insanın biricik yaşamı ve farklı hayatları var değil mi? Sürdürdüğümüz bu yaşamlarımız, çoğu zaman hızlı ve başarılı olmamızı talep eder. Temel düzeyde, bize haz verene yönelme eğilimimiz var. Yaşadığımız bu modern çağda normal olarak kabul gören bu olguyu içselleştirmek kolay gibi görünebilir. Ancak insan hayatında doluluklar kadar boşlukların da önemi var. Hep çabalamak, bir seçim yapmak zorunda değilsin. Zaman içerisinde kalan boşluklarda kendine şefkatle yaklaş. Çünkü sen yaptıkların kadar yapmadıklarınla da çok değerlisin. Dinlenmek için yorulmayı beklemek, kendine yaptığın bir haksızlık olmaz mı? Hayatımızda dinlenebileceğimiz, mola verebileceğimiz küçük anlar hep olmalı. İnsanın zihnini ve ruhunu dinlendirecek o küçük aktivitelere vakit ayırması tüm gününü güzelleştirir.

Yaşadığımız hayata faydalı olabilmek için insanın kendine değer vermesi gerekiyor elbette. Ancak bu değer bencilce olmamalı. Bencilik bir hastalıktır. Bizi duyguların kölesi yapar. Ve yalnızlaştırır. Yalnızlığın ve mutsuzluğun temelinde insanın önce kendisine sonra başkalarına duyduğu sevgisizlik yatar. Bencilce yaşayan insanlar uzun vadeli bir mutsuzluğun peşine sürüklenir. Kendine duyduğun sevginin başkasına duyacağın sevgiden geçtiğini bilmelisin. Yargılardan, çatışma alanlarından uzaklaşmalısın. Çünkü sevgi, yargıların olmadığı yerde büyümek ister.

Hayat sonsuz bir yolculuk değil. Birgün terkedeceğimiz bir yol. Bu yolu kusursuzca yürümek, köleleşmemek, adaletten yana olmak yaşadığın "an"ı onurlandırmaktır. İnsan bu anının değerini sadece aklını kullanarak anlayabilir. İşte bu yüzden gerçek cennetin inşa edilmesi gereken yer zihindir.

Ceren Demirkulunç

Hiç İçin Metinler S. Beckett

İnceleme

Ne için yazıyoruz? Acımızı dindirmek, öfkemizi kusmak, sakinleşmek için ya da güzel bir duyguyu daima hatırlamak için mi? Birçok nedenimiz olabileceği gibi, tek bir duygu ya da bir insan bize ciltlerce kitap yazdırabilir. Bazen, sadece bir kelime yazarız ve o her şeyi özetler. Yazmak bizi özgürleştirir.

Alman asıllı Amerikan filozof Hannah Arendt, hikâyelerin, dayanılmaz olaylar dizisi olarak kalacak olan şeylerin anlamını ortaya koyduğunu dile getirmiş bir sözünde. Amerikalı yazar Joan Didion ise yaşamak için kendimize hikâyeler anlattığımızı belirtmiş. İnsanlığın başından beri birbirimize ama önce kendimize yaşamak için hikâyeler anlatıyoruz. Samuel Beckett da kendi kaosuyla yaşamak için bu hikâyeleri anlatıyor. Ki zaten kendisi de bir sözünde diyor, "bugün yeni ve heyecan verici bir şey oluyorsa, bu, varlığı sanata sokma girişimidir, kaosa ve düzenlenmemiş olana izin vermek". Bu da Beckettvari bir günah çıkarma ve rahatlama, kendisinin yaşamasına izin verme biçimi.

"Hiç İçin Metinler", Samuel Beckett'in öykülerinden oluşan bir kitap. Kitapta Beckett'in 1946'da yazdığı dört öykü (İlk Aşk, Atılmış, Yatıştırıcı ve Son) ile 1950-1952 arasında yazıp Hiç İçin Metinler şeklinde adlandırdığı on üç kısa metin mevcut. Kitabın ilk kısmındaki dört öykü, dört adam hakkında. Beckett'in kitabın ilk kısmındaki öykülerini 40 yaşında yazdığını hesaba katarsak bu ilk dört öykünün de yaşlı adam sesleri olması gayet doğal. Bu karakterlerin ortak noktası hayatlarına devam etmek için yeni yerler aramaları. Kitabın ilk kısmındaki öyküleri İkinci Dünya Savaşı sırasında Fransa'da iken yazıyor. Bu öyküleri ilk başta Fransızca yazıyor ve sonrasında bir arkadaşının da yardımı ile kendisi İngilizceye çeviriyor. Bir süre Fransız Direnişi'nde yer alan yazar savaştan sonra Croix de Guerre ve Médaille de la Résistance ile ödüllendirilmeyi hak ediyor.

Numaralandırılarak isimsiz bırakılan kitabın ikinci kısmı ise Beckett'in kafa seslerini dinlemek gibi. Sanki o on üç metin, Beckett'in kafasında aynı anda konuşan on üç ses. Ama biz onları, teker teker piste davet ediyor ve tanıştırıyoruz. S. E. Gontarski, "Hiç İçin Metinler" okunduğunda geriye hiçbir şey kalmaz, belki kalsa kalsa Beckett'in 1950'lerde görsel açıdan zengin ama harici bütünlüğe sahip olmayan öyküler yaratmak için içine daldığı manevi bilinç kalır", diyor bu kafa sesleri için. Kitabın bu iki kısmı bu yüzden birbirlerinin devamı gibi oluyorlar. Hatta kitabın bu düzeni için Beckett'in modernizmden post-modernizme geçişi temsil ettiğini de söylüyorlar. Bu metinlerin hiçbirinin de tamamlanmamış olması, ya da istese devamı yazılacakmış gibi bir sona sahip olması, onların yine birbirine geçen düşünceler silsilesi olduğunu ve yazarın post-modernist bakış açısını oluşturmasını doğruluyor.

Kitabın ilk öyküsü “İlk Aşk”. Samuel Beckett tarafından 1946 yılında kaleme alınmış fakat 1973 yılında yayınlanabilme şansı yakalamış bir öykü. Hatta bu öyküye, dramatik bir monolog olmasından dolayı, birinci tekil şahıs tarafından yazılmış kısa bir anlatı da diyebiliriz. Öykü boyunca anlatıcı zihinsel olarak zorlanıyor. Babasının mezarına yaptığı ziyaretleri, mezarlıklarda dolaşmaya olan düşkünlüğünü, ölümlerin kokusundan hoşlanmasını basit bir şeymiş gibi anlatsa da, bu durumun zihinsel zorluğu okura geçiyor. Anlatıcı, insan vücuduna ergen bir erkek çocuğun tavrıyla yaklaşıyor. Farklı kabızlık türleri üzerine kafa yorduğu ve dışkıda İsa'yı hayal ettiği bir pasaj var mesela bu öyküde. Amerikalı edebiyat eleştirmeni Leslie Fiedler, Beckett çoğu zaman çocukça bir şekilde "burjuvaziyle alay etmekten" hoşlandığını savunuyor der, yazara dair yazılarında. Ki bu öykülerde de o alayı hissedebiliyorsunuz.

Kitaptaki anlatıcı babasının ölümü sonrası evden atılmış ve bir kanalın yakınlarındaki bankta yaşamaya başlamış evsiz bir adam. Bir gün, seks işçisi Lulu tarafından rahatsız edilinceye kadar da orada yaşıyor. Anlatıcı, ilk başta Lulu ile birkaç gece karşılaşmasından sonra bundan rahatsız oluyor ve kendine soğukları da bahane ederek, yakınlardaki bir ahıra geçiyor. Fakat sonrasında bu ahırda da çok uzun kalmıyor çünkü Lulu'ya âşık olduğunu fark ediyor. Aşk her ne kadar kötü ve yorucu olsa da onu inek dışkılarına Lulu ismini yazmasına engel olmuyor. Ve dayanamıyor tekrar banka gidiyor ve orada Lulu ile karşılaşılıyor. Gerçi o artık Lulu değil, anlatıcı ona Lulu demekten sıkılıp Anna adını veriyor. Anna ile karşılaşmalarının ardından ise kadın ona boş bir odası olduğunu söyleyip orada yaşamasını teklif ediyor. Böylece kadın ve adam, bir banktan daha geniş ve sınırları belli olan bir alana terfi ediyor ve birbirinin hayatlarına dâhil oluyorlar. Anlatıcı, bu taşınma sonrasında seks işçisi olan Anna-Lulu ile gelenekselin dışında bir ilişki yaşamaya başlıyor. Kadın bir süre sonra hamile kalıyor, bebeğini doğuruyor ve bunun üzerine kahramanımız oradan ayrılıyor. Fakat nereye giderse gitsin bebeğin ağlamalarını duymaya devam ediyor.

Kitabın ikinci öyküsü ise “Atılmış”. İlk Aşk'ın anlatıcısı gibi, bu kısa metnin birinci şahıs anlatıcısı da, zarar görmüş bir zihne sahip. Fiziksel varlığına takıntılı, babası öldüğü için aile evinden dışarı atılan bir adam. Ana karakterimiz bu öyküde ona hayatını anlatan arabacıyla arkadaş oluyor. Bu arkadaşı, onu, kiralaması için birkaç daireye götürmeyi teklif ediyor ve bu gezinin sonunda ikisi beraber arabacının ahırında gezintiyi bitiriyorlar. Anlatıcımız bu ahırda uyuyamıyor, arabaya gidiyor yine uyuyamıyor ve arabadan çıkmaya çalıştığında kapının sıkıştığını fark ediyor. Arabanın küçük penceresinden çıkmaya çalışıyor, zorlanıyor ve o sırada oradaki attan rahatsız olduğunu da sürekli okurla paylaşıyor. En sonunda gün ağarırken oradan ayrılıyor. Bu metin, İlk Aşk öyküsüne göre daha fazla “yıpranmışlık ve çürüme” içeriyor.

Beckett'in bu hikâyesindeki ana karakter de diğer öykülerdeki ana karakterler gibi takıntılı. Sanıyorum bu Beckett'in kendini anlatma biçimi. Kahramanlar, yaşam üzerine fiziksel aktiviteleri kurgulamaya önem vermiyorlar aksine çoğumuzun günlük hayatımızda yaptığımız aktivitelerden yoksunlar. Hepsi evlerinden uzaktalar, yersiz ve yurtsuzlar.

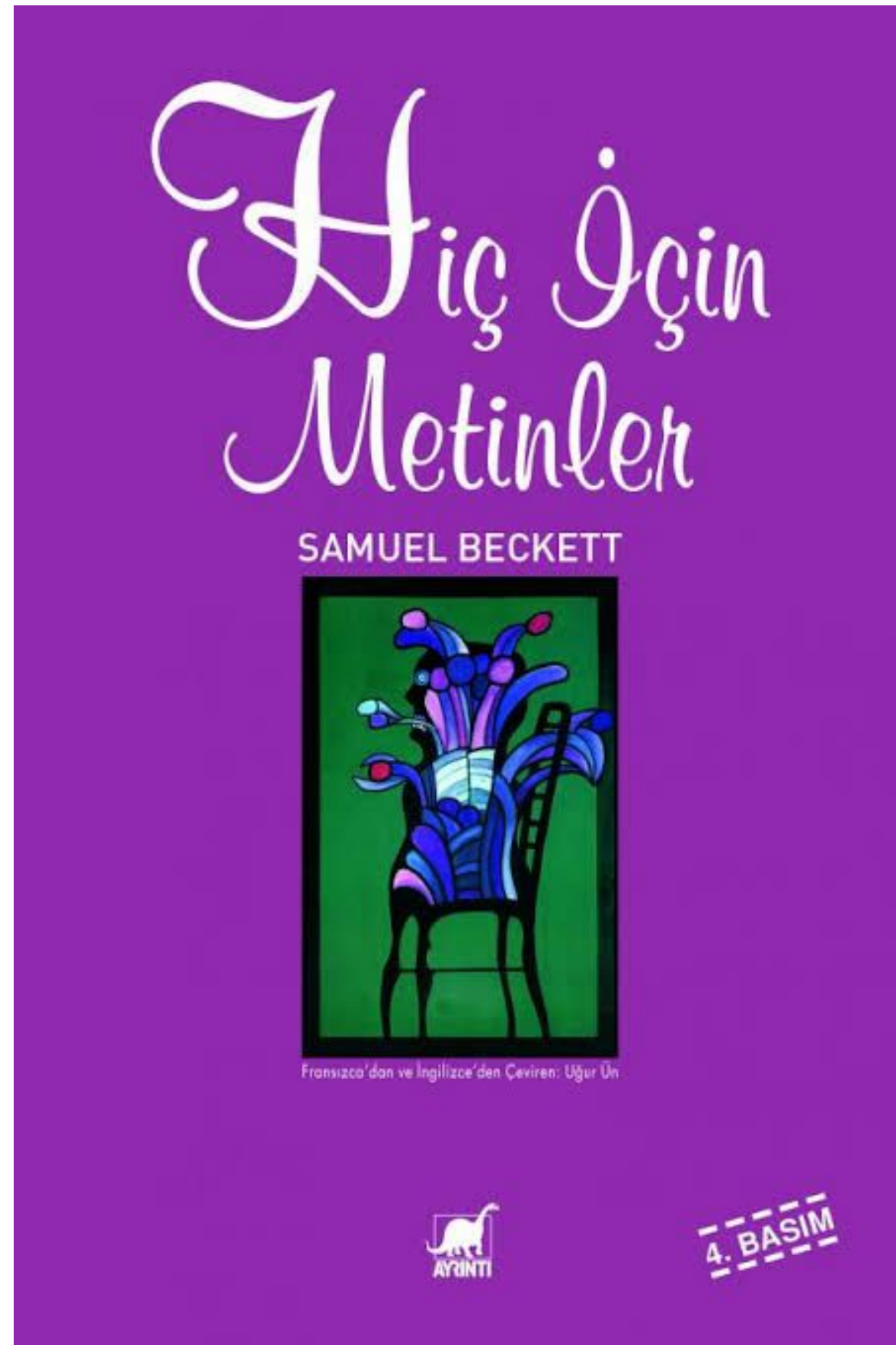
“Yatıştırıcı” ise kitabın üçüncü öyküsü. Özellikle bu öyküde, anlatıcı, paniği ve hiçliği uzak tutmak için her şeyi, yarım hatıralarını ve bulanık fantezilerini bilinç akışı ile bizimle paylaşıyor. Ana karakter gece yürüyüşüne çıkıyor ve gerçekle hayal arasında gidip geliyor. Bu öyküde hâkim olan panik duygusunun üzerine diğer öykülerde olduğu gibi ana karakterin yetersizliği, kırılabilirliği çökmesi, çürümesi gibi özellikler ekleniyor. Anlatıcının zihni bu öyküde de bulanık. Bu kahraman da Beckett'in diğer kahramanları gibi geçmişini tamamen değil parça parça hatırlıyor. Bu yazarın başvurmayı sevdiği bir yöntem. Belki de bir yöntemden ziyade, kendi zihninin çalışma yöntemi. Bu şekilde karakterlerini sınırlandırmıyor ve karakterlerin yaşamının bir anlamı olmasına engel oluyor. Diğer üç öykü gibi bu da, cinselliğe dair kaba referanslar içeriyor. Gerçi Beckett'in kaba dili sadece cinselliğe dair değil, insan bedenine dair kaba bir söylem içinde. Beckett'in dili, okuru bu eylemin hayvansal olduğu gerçeğine yaklaştırıyor. Ana karakterin karşısına gece yarısı çıkan ve onu sokaktaki uyuklamasından uyandıran yan karakter ise adeta dalga geçer gibi konuşuyor cinsellik konularını.

İlk bölümün son öyküsünün adı da “Son”. Samuel Beckett'in "Son"u, bir kurumdan salıverildikten sonra karakterin yalnız başına ölümüne kadar geçen sürede fiziksel ve zihinsel düşüşünü anlatan kısa bir hikâye. Bu hikâyede de Beckett'in yakındığı “onlar” var. Yine ana karaktere hayatı zor kılan o kalabalığı tanımlayamıyoruz. O kalabalık, Beckett'in uyumsuz kişiliğine ters düşen toplumsal vicdanı simgeliyor. “Son” diğer öyküler arasında en uzun metne sahip olan öykü. Hikâye ana karakterin kendisine kıyafet ve para verilerek içinde bulunduğu kuramdan salınmasıyla başlıyor. Taburcu olan adam, çok iyi tanımadığını belirttiği şehre gidiyor. Pansiyon bulana kadar günlerce dolanıyor şehirde. Adam hangi pansiyona gitse kapılar bir bir suratına kapanıyor. En sonunda Yunan ya da Türk olduğunu tam hatırlamadığı bir kadın ona evini açıyor. Daha doğrusu bodrumunda uyumasına izin veriyor. Karakter burada yeterince vakit geçiriyor; bir şeyler yetiştirmeyi deniyor ama başarısız oluyor. Onu aşağılayan bir rahip ve polis tarafından ziyaret ediliyor. Hatta burada geçirdiği sürede penceresinin dışındaki sokağın gürültüsünden sıkılıyor. Altı aylık kirasını peşin ödemesine rağmen ev sahibi tarafından dolandırılıyor. Bu sefer de şehirden uzaklaşıp kırsala gidiyor. Burada tanıdığı, ya da tanıdığını düşündüğü, birine rastlayıp bir mağarada ona eşlik ediyor. Karakter, bir süre bu arkadaşıyla birlikte kalıyor. Parası bitince zaman zaman kırsaldan şehre gidip dileniyor. Karakter, insanların sadaka verme şeklini analiz ediyor. Hikâye, adamın son günlerini ve saatlerini bilinç akışı yöntemi ile anlatmasıyla bitiyor. Bu süreçte kendisine eski bir sandaldan mezar izlenimi veren bir yatak hazırlıyor ve yine yarım yamalak hatırladığı hatıraları ile hikâye sonlanıyor.

Bu hikâyede de insan dışı Beckett'in ana sorunlarından. Kovulma, nihilizm, çürüme, insan bedeninin rahatsız edici detaylarına yer verilmesi, toplum ve ahlaktan “onlar” diye bahsedilmesi bu dört öykünün ortak noktaları. Bunlar ana temanın aynı temel önermeyi tekrarlaması aslında. Metinlerin kendisinde küçük girdaplar var elbette hatta hikâyelerin kendi olay örgüleri de var ama bunlar bir temanın büyük varyasyonları. Kitabın ilk kısmı birbirini besleyen girdaplar üzerine kurgulanmışken, ikinci kısım ise bir sis bulutunun arasında kalmış gibi. On üç düşünsel akış bir araya gelerek, Beckett'in zihninin karanlık sisini oluşturuyor. Kör gibisiniz orada, önünüzü görmek için o boşluğa kulaç atıyorsunuz ama nafiye. O size ne kadar ışık verdiyse artık o kadar aydınlık yolunuz. Beckett, buradaki öyküleri ve düzyazıları yazarken, kalbin ve aklın zayıflığına izin veren bir sanat biçimini keşfediyor. “Düzensizliğin edebiyatı.”

“Hiç İçin Metinler”, sona gelme, her şeyi, her şeyinizi, sonuna kadar söylemiş olma korkusuyla dolu karakterlerin hikâyeleri. Daha doğrusu Beckett’in içindeki bu korkunun, kendini kelimelere dökme arzusu. Karakterlerin karşısına çıkan zorluklar onlara saygı göstermiyor, karakterler de bunun karşılığında yaşama saygı duymuyor. Beckett burada da oyunlarındaki dili koruyor; gerçek ile kurgu, düzyazı ve şiir, rüya ve gerçeklik arasındaki sınırlar yok oluyor. Bu yüzden de, “Hiç İçin Metinler” herhangi bir edebi geleneğe uyumlanamıyor, deneysel bir kitap olarak kütüphanelerde kendine yer buluyor. Kitap yazıldığı dönemde post-modernist öncül üzerine inşa edilmiş olabilir ama günümüzde çağdaş yaşamın gündelik hayat sıkıntılarına tekabül ediyor.

Yazıyı yazardan iki alıntı ile bitirmek istiyorum: “Nereye giderdim gidebilseydim eğer, kim olurdu, var olabilseydim eğer, ne derdim, bir sesim olsaydı eğer, kim konuşuyor böyle, ben olduğumu söyleyerek”. Bu soruya, yine yazardan bir alıntı ile cevap vereceğim, “hiçbir şey, hiçten daha gerçek değildir”.

Kaynakça:

Ayrıntı Yayınları, Beckett, Samuel, 2013. Hiç İçin Metinler.

Lloyd, James, 2013. How Describe It? The Short Fiction of Samuel Beckett, Wales Arts Review.

Wikipedia, Hiç İçin Metinler.

Power, Chris, 2016. Samuel Beckett, The Maestro of Failure, The Guardian.

B

Büşra Canbaz

İkinci Şans

İki katlı bahçeli bir evde açtım gözlerimi. Çocukluğumu taş döşeli sokaklarda büyüttüm. Mutlu bir çocuktum. Bir sürü arkadaşım vardı. Yokun çok olduğu ama azın kıymetli olduğunu zamanlardı. Sokağımızın başında bir cami vardı. Yaşlı amcalar ellerinde bastonlarla aheste aheste yürüyerek giderlerdi camiye. Hele biri vardı ki elindeki tespihi hiç bırakmazdı. İsmi Ramazandı. Aksakalları o küçük yüzünü kaplar kafasında takkesi eksik olmazdı. Arada başımı okşar “aferin yavrum, güzel güzel oynayın” derdi. Hoşuma giderdi. İyi insanlarla karşılaşmak bir çocuk için paha biçilemezdir. İyi insanlarla karşılaşmak ve iyi insanlara olan inancını yitirmemek...

Bir gün akşam yemeğinde anneme:

- Anne, bu Ramazan Amca ne iyi adam değil mi? Bir dedem olsaydı onun gibi olmasını çok isterdim, dedim.

Annem ise Ramazan amca ile ilgili bir şeyler anlatmaya başladı. İlgimi çeken konularda gözlerimi kırpmadan dinleyebiliyordum her şeyi. Tüm dikkatimi verip annemin anlattıklarını elim çenemde ağzım açık dinledim. Bizim mahallenin bir efsanesiymiş gibi geldi en başta. Sonra işin aslını bir de abimden dinleyince inandım tüm olanlara. Öğrendiğim şeyi tüm arkadaşlarımla paylaşmak istiyordum. “Biliyor musunuz?” diye başlayan çocuk toplantılarının ciddiyetini az çok bilirsiniz. Doğru yanlış ayırt etmeden herkes bildiğini anlatır ve kocaman bir hikâye oluşuverir karşınızda. Hep inandığınız, yıllar sonra bile hatırladığınız.

O sabah her zamanki yerimizde buluştuk arkadaşlarımla. Misketini, topunu, ipini alan gelmiş. Kısa sürede toplanmıştık. Hemen bir daire oluşturup bilgi aktarımına başladık. “Biliyor musunuz?” dedim. “Şu sokağımızdan geçen Ramazan Amca var ya o ölmüş.” Arkadaşlarımın yüzünde bir burukluk oldu. Severlerdi. İyi adamdı dediler. “Hayır, önceden ölmüş. Şimdi yaşıyor, geçer birazdan sokaktan.” dedim. Herkes şaşkındı ve hepsi benim saçmaladığımı düşünüyorlardı. Ama ben saçmalamıyordum. Başladım öğrendiklerimi anlatmaya.

“Ramazan Amca önceden çok içermiş. İçip içip gece eve gelince eşini ve çocuklarını dövmüş. Hatta öyle kötü bir adammış ki çocukları o gelmeden yemeklerini yer uyurmuş. Babalarının gözüne batmamak için. Dışarıda içtiği yetmezmiş gibi bir de eve gelince eşine masa kurdururmuş. O içer eşi seyredermiş. Eşini de biliyorsunuz zaten dünyalar tatlısı bir kadın. Çocuklarını korku ile büyütmüş hep. Kızları on sekizine basar basmaz evlenmişler o evden kurtulmak için. Bir oğlu kalmış evde sadece. O da askere gidecekmiş o zamanlar. Uğurlamışlar oğlunu. Evde buğuz edecek kimse kalmayınca Ramazan amca eşini daha çok dövmeye hatta geceleri sokağa atmaya başlamış. O attıkça komşular evini açmışlar ona. O ağladıkça komşular ağlamış. Laftan sözden anlamayan huysuz ve bir o kadar da çekilmez bir adam olmuş. Eşi ise her gece kalkıp dualar edermiş Allah’a. Ramazan amcanın değişmesi için... Hiç usanmadan her gece edermiş bu duayı.

Bir sabah evlerinin telefonu çalmış. Eşi açmış telefonu. Acı acı çalmak deyimi var ya o gün onun anlamı bir daha yazılmış. Telefondaki kişi Ramazan amcanın adını soyadını söyleyip bir kaza geçirdiğini ve hemen hastaneye gelmeleri gerektiğini söylemiş. Eşi alelacele ağlayarak evden çıkmış bir komşumuz onu hastaneye götürmüştü. Gittiğinde ise doktor, Ramazan amcanın yapılan tüm müdahalelere rağmen kurtulamadığını söylemiş. Kadıncağz orda yığılmış kalmış. Onu da başka bir odaya alıp sakinleştirici yapmışlar. Kendine gelince ise ne zaman defnedileceğini sormuş doktora. Oğlum askerde o gelsin ve son kez görsün babasını diye yalvarmış kadıncağz. Doktor ise ertesi güne kadar morgda tutabileceğini ama acele etmelerini söylemiş. Kadıncağz oğlunun komutanına zar zor ulaşmış. “Babası öldü ama n’olur siz ona baban çok hasta diyin. Gelene kadar üzülmesin oğlum yollarda...” diyebilmiş sadece. Komutanlar dediği gibi de yapmışlar. Oğlu apar topar hastaneye geldiğinde babasının öldüğünü orda öğrenmiş. Akan gözyaşlarını annesi, annesinin gözyaşlarını ise oğlu silmiş. “Son kez de olsa lütfen görebilir miyim?” demiş görevlilere. Dayanamamış görevliler asker kıyafetiyle ağlayan bir genç görünce. İzin vermişler. Babasını morg çekmecesinden çıkarmış görevli. İçerisi buz gibiymiş. Açmış örtüsünü görevli. Oğlu tutamamış kendisini sarılmış Ramazan amcaya. Tam ayırırken kollarını boynundan bir hareketlilik sezmiş babasının. Başta ihtimal vermemiş hayal gördüğünü düşünmüş ama sonra parmaklarını oynatmış Ramazan amca. Hemen doktora haber vermişler. Ağlamaların yerini heyecanlı bağrışmalar almış. Doktor hemen servise almış Ramazan amcayı. Böyle bir şeyin imkânsızlığından bahsetmişler. İmkânsız gözleriyle seyretmişler. Hastaneden hep birlikte geri dönmüşler eve. Ve işte karşınızda bizim Ramazan amca. Ağzından hayır dua eksik olmayan caminin yollarını ağır ağır yürüyen. O gün bırakmış içkiyi, tövbelerin en büyüğünü etmiş ve ağzına bir daha hiç sürmemiş. Eşini el üstünde tutar olmuş. Evlatlarına kol kanat germiş. Fazla laf olan yerde durmaz hemen tespisiyle kenara çekilirmiş. Kim inanırdı bizim Ramazan amcanın alkoliğin biri olduğuna...”

Heyecanla beni dinledi arkadaşlarım. Yaşımız küçüktü ama aklımız en az kalbimiz kadar büyüktü. Artık Ramazan amca bildiğimiz Ramazan amca değildi gözümüzde. Ölmüş dirilmiş bir amcaydı. Ürkütücüydü. Morg görmüştü sonuçta. Resmen evrim geçirmişti. Zalim bir adamken böyle iyi bir adama nasıl dönüşmüştü? Eşinin duaları nasıl da kabul olmuştu?

Çocukken sorguladığım her şey şimdi düşünmem için fırsat kolluyordu. Çocukken atılan her tohum yetişkinen meyvesini vermeye başlıyordu. Ölümün varlığını bilmek bizi iyi insan yapmaya yetmiyordu. Yapılan her kötülüğün ardından ama benim kalbim temiz yalanı bile tatmin etmiyordu artık. Bir kez ölümü hissetmek insanın içindeki cevheri akılıyordu. Şansını son kez kullandırtıyordu. Önündeki iki seçenek teke düşüyordu. El uzattığın kapı son kez açılıyordu. Aldığın her nefes sayılıyor, sevdiklerin son kez merhamet dileniyordu. Yükün biriken iki oluyor. Morg soğukluğu, ruhunda kol geziyordu. Zordu Ramazan amca olmak. Zor olan bir şey daha vardı. Zalim olmak. Zalimken zalimliğini farkında olmamak. Ölümü unutmak. Adını bilen son kişi öldüğünde artık bilinmez olacağını bilmek ve bunu akıl duvarlarına asmak...

Ramazan amca şanslıydı. Ölümü tatmadan ölümü tadanlardandı. Kurtuluşu iki dudağının arasındaydı. Köprüden önceki son çıkıştaydı. Üstelik çıkanın sonsuza dek kurtulduğu...

3-2-1 kayıt!

Bir morg çekmecesini. Tarif edilemeyen bir soğukluk. Arkada yaşlı gözler. Kalplerde yanan kırk mum. Gün gün sönen ve sonsuza dek bir tanesi yanan. Dillerde hatırlanınca söylenecek birkaç söz. Mezarında açan birkaç çiçek. Sonrasında solan çiçekler. İnsanın giyindiği dört harf. Her birinin önü sıkıca iliklenmiş. Hem de sonsuza kadar...

Kestik!!!

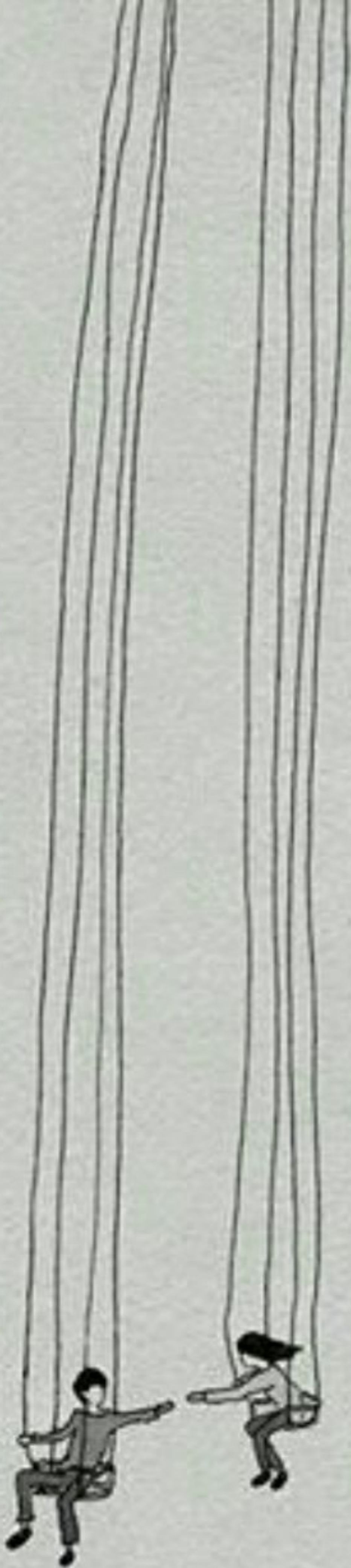
Belki de;

Bitti!!!

Şahin Yaylak

Yan-ın Şiir

Uzun uzun anlattım
saçlarından başladım
bir söğüdün dallarının
yahut gözyaşlarımın
omzuna dökülüğü gibi
bir akarsu sanki
ellerini önüne katıp
denizime dökülen,
göğsümü kafesinde sıkıştıran.
gözlerin gelir ahir dalıma
bir kara kuş
bir ötüş
baharı çağırırçasına
lakin toprağım nemli
yapraklarım çiy
soğuk vurmuş
yoksunluk almış kalbim
hipotermi.
Oysa sen
mih gibi tutunmuşsun toprağıma
yüzyıllık leyla gibi salmışsın köklerini
salıncağından
gölgenden
ferahından habersiz
çok uzak bir tarlada
çok uzak bir sis.
Şunca yeşil
Deryada balık
Devede kulak,
Önü, arkası,ömrü
Alabildiğine nadas,
Kurumuş tüm günler
sade sen taze ve abdal.
Ağzını açarsın
kimine sevi
kimine ejderha
Böylesine bitmek bilmez bir sonbaharda
Nasıl anlatsam,
Işık saçar
Şairliğim yetmez
öyle aydınlık
öyle aşksın ki
ilk günkü gibi....

Gürhan Gürses

SÖYLENMELELER

Öykü

Gölgemdi benim, ete kemiğe bürünmeyen...

Ruhen var olan bedenen hiç olan...

“Bir fincan kahve

Bin derde şifadır.

Anladın mı?” diye ikide bir kolumdan sarsıyor ve kendine has mottolarını sarf ediyordu.

Adamına çattık diyordum, gölgesine. Anladık da bu dürtme ne Allah aşkına? Oralı bile olmuyordu.

Asıyordum yüzümü, soğutuyordum bakışlarımı, sesimi öfkeyle sosluyordum ve ona öyle hitap ediyordum. Duvara konuşsam daha iyiydi. Belki duvar çiçek olurdu.

Kahve güzel de bu hayal güzel değil. Fincan güzel de fincanı tutan bu el özel değil.

“Gecenin en güzel saati bu, anladın mı?” diye kolumu dürttü yine bay gölgem. Anlıyorum da sen beni anlamıyorsun galiba? Kulağımı zaten tirmalıyorsun, bu kolumu dürtmek de neyin nesi? Onu bırak bu “anladın mı?” sorusu ne her cümleden sonra söylüyorsun kardeşim?

Havaya konuşuyordum, boşa...

İnsan aynada yansıyan kendisine seslenir mi? Ondan kendisinden farklı şeyler yapmasını bekler mi?

“Herkes çekiliyor yuvasına, sesler kesiliyor.

Yalnızlık volta atıp duruyor kafanın içinde.

Dışın bu kadar sessizlik kesilirken içinin düğün halayı gibi olması ilginç geliyor.

Anla!” cümlesini bitirmesine fırsat vermeden atladım ve yapıştırdım cümleyi hayalinin tam da ortasına: Evet anladım, dedim ve üstüne üstlük onu dürttüm. Boşlukta sallandı ellerim. Olsun onu kendi silahıyla vurdum.

Tam bir şeyleri yazmaya başlıyorsun. Ortam müsait, kafa bir milyon. Kalp yağmura gebe bulut ve gözlerde saklı umut... Milyonlarca cümle emrini bekliyor yüreğinin sayfalara hücum etmek için. Türk kahvesi elinde hem de orta şekerli. Bütün şartlar emrine amade ama! Bir gölge kalkmış ha bire sana “anladın mı?” diye soruyor söylediği her şeyi? Kendinizi tuhaf hissetmez misiniz?

“Bir fincan kahve

Bin derde şifadır.

Bir de gül dalına konmuş bülbül işlemeliyse fincan...

Bir de telvesinde falın iyi çıkmışsa...”
Anladın mı? Bu siluetin bin derdi yoksa ne olayım? Kendi derdini ifşa etmek ve yüreğini ferahlatmak adına bunu söylüyor. Al bisturiyi eline yar yüreğini. Akıt ne varsa irin adına yüreğinde, iltihaplı hisleri söküp at! Gölgenin canını al, akıt onun karanlık kanını. Aydınlık kıl bahtını, hayırlı kıl gönül tahtını.

Kahve içeriz hatırı başlatırız. Ters çevirip fincanı fala yatırırız lakin çıkan fala da inanmayız. BAHANEMİZDIR bir fincan kahve. Maksudumuz hâsıl olsun diyedir, demimiz bulsun, kafamız hoş olsun, kalbimiz iyi hissetsin diyedir kahve içtiğimiz. Gölgeniz karışmasın hislerinize. Gölge etmesin güneşinize.

Kahve, sevdiğinizle güzeldir; sevmediğinizle içtiğiniz kahve değildir. Gözlerini içersiniz bazılarının, falında çıkarınız. Lakin siz böylesine zarif düşünürken içinden bir ses dürtüp de seni “anladın mı?” derse... Ne kahve için bir daha ne de bir şeyler yazın. İntihar edin. Yaşıyor süsüyle bugüne kadar geldiğinize yeter deyin.

“Közde kahve mükemmel oluyor abi!

Telvesinde istediğiniz fal çıkıyor.” diye beylik bir laf etti ve “Anladın mı?” diye de çemkirdi gene. Ya sen benim gölgemsin “abi” diyorsun bana! Kahveyi içen benim falıma çıkan sensin. Bir gittir be!

“İçmiyorum bir daha kahve,” dedim. Gül dalına konmuş bülbül figürlü fincanı duvara vurdum. Gül soldu bülbül kanatlanıp uçtu. Bir hüznün çöktü telvesine kahvenin. Bir damla yaş kaçtı gözlerine gölgemin. Bir tutam kahr damladı sözlerine. Ve bir gölge kayıplara karıştı varlığımın güneşinde. Kim o, dediğim benmiş yanı başımda bir siluet gibi duran. Ondandır bana yadigar bir “anladın mı?” kaldı. Bir de gül dalına konmuş bülbül figürlü kırık fincan. Artık neyse falım çıksın ayan beyan halim.

EVŞEN YILDIZ | Zarf Öykü

Yağmur damlalarının teneke damlarda tepindiği, şimşeklerin zifiri karanlıkta yarıklar açtığı, gece kuşlarının tünedikleri dallarda korkuyla büzüştükleri bir akşamdı... Şubat'ın son akşamı...

Uyku saatim geçmişti ama kimse yatmamı söylemiyordu. Kimse hiçbir şey söylemiyordu. Babam ve dedem ellerinde çay bardaklarıyla, kaç fırtına görmüş gözlerinde alışkın bir tevekkülle masanın başında oturuyorlardı. Annem yarın pişireceği yemek için nohudu suya koydu.

Odamın yarı açık kapısından, ileride gitmeyi düşlediğim uzak memleketlerin haritaları görünüyor, yarısına geldiğim kitabım göz kırptırıyor, az önce serilmiş yatağım uykuya davet ediyordu. Kimse yatmamı söylemiyordu, ben de oturuyordum.

Günün yorgunluğuyla boş sandalyeye çöküveren annemin ağzından belli belirsiz bir "Of" çıktı. Şimdi istediğim tek şey anneme sarılmaktı; ama yapmadım.

Hafif cızırtıyla evimizi sessizlikten kurtaran radyodan daha önce duyduklarıma hiç benzemeyen bir müzik yayılıyordu.

Bu akşam dedemin görmüş geçirmiş gözlerinde beni korkutan bir hazırlık var gibiydi. Babamın gözlerinin etrafındaki çizgiler iyiden iyiye derinleşmişti. Masanın üzerinde içinde ne yazdığını merak ettiğim, beyaz, soğuk bir zarf vardı ve herkesin o zarfa mesafeli duruşuyla bu çaresizliğe o zarfın sebep olduğunu anlıyordum.

Annem tüpü kapatıp suyu tükenmek üzere olan çaydanlığı mutfağa götürürken "Karamsarlığa kapılmamak lazım bey," dedi. Sesindeki güçlü ve teselli edici hava, az önceki silik "Of..." çekişinden daha korkutucuydu. "Belki ablamlardan borç isteriz," dedi. Bir şey daha söyleyecek gibiydi, sustu. Radyodan cızırtılı bir ağıt yükseldi.

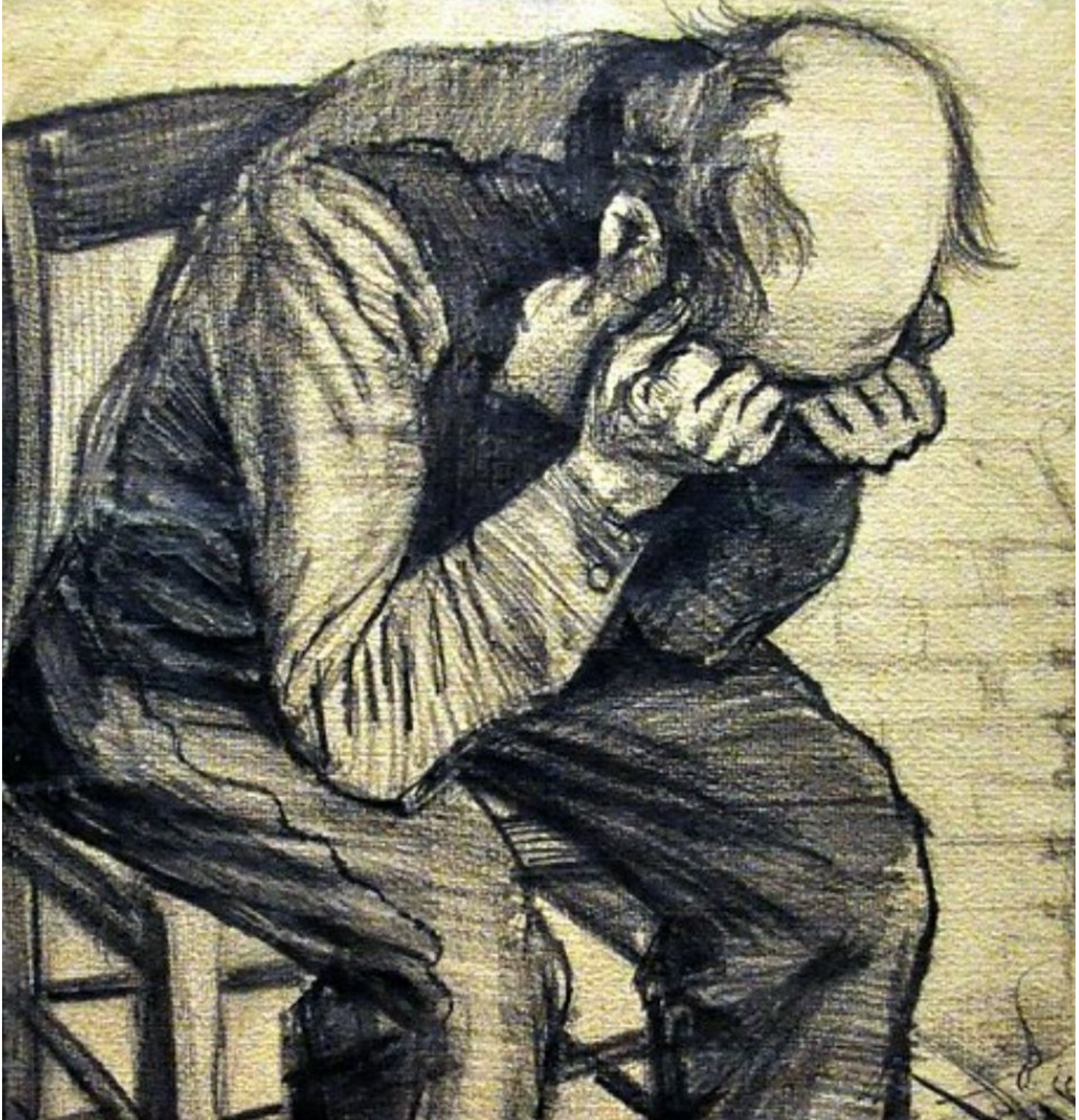
Babam sevmezdi kimseden bir şey istemeyi. Annem, babamın kırılmayacağını bildiği gururuna rağmen bir ümitle babama bakıyordu. Babam "Bilirsin Hanım" dedi, "onlara laf anlatılmaz. Köydeki arsaya hemen alıcı çıksa yok pahasına mı gider, verdikleri para kalan borcu karşılar mı, bilmiyorum."

Yarı açık ağızla hepimizi yutmaya hazırlanan zarfı elinde evirdi, çevirdi.

"Bunca yıl aksatmadan ödedik taksitleriAzize," dedi. "Kalan azıcık borç için evimizi alacaklarmış."

Dedem "Kes darlanmayı!" diye bağırdı. "Bu evi kimseye vermeyiz. Varımızı yoğumuzu ortaya koyacağız."

Nefretle, evimizin ortasına çökuveren zarfa baktı, yüzünde ilk kez gördüğüm karmaşık duygularla salonun bir köşesindeki iki kapaklı küçük dolabına yöneldi. Masaya döndüğünde annem ve babam şaşkınlıkla ona bakıyordu. Pırıl pırıl İstiklal Madalyası masanın tam ortasına, zarfın üstüne konmuştu. Babam madalyaya elini sürmeden zarfı altından çekti, küçük parçalara ayırmaya başladı.

Merve Bozeyoğlu

Çığlık

Havanın serinliğine aldirmeden trençkotumu çıkarıp sandalyenin arkasına astım. Gökyüzü kasvetli gri bulutlarla kaplıydı. Denizden esen rüzgâr insanın içini ürpertmeye yetiyordu. Ama ben bunu umursamıyordum, hatta üşümek yaşadığımı hissettiriyordu. Kendime açık bir çay söylemişim, sigaramı yakıp bir nefes çektim içime. Evimden çıkarken deniz kenarında oturup güzel bir çay içmeyi ve içimdeki tüm savaşı geride bırakmayı planlamışım. Dalga sesleri çay bahçesindeki insanların sesleri ile karışıyor, kulağımda çınlayan sesler içimin karanlığını aydınlatıyordu. Çayımdan bir yudum aldığımdayiden iyiye keyiflendiğimi hissetmeye başlamışım.

Ama her şey bir anda yerle bir oldu. Çevreme etrafıca baktığımda içime tanıdık bir hüzn oturmıştu. Çay bahçesinde herkes ya çiftti ya da arkadaş, aile grubu... Ben ise karşımdaki boş sandalye ile bayat bir çay içiyordum. Hüzn bulutları gözlerimi yokladı. Gözyaşlarımı tutmak için büyük bir savaş içine girdim. Bugün buraya mutlu olmak için gelmişim ve ağlamak en son istediğim şeydi...

Kendimi yapayalnız hissediyordum. Etrafımdaki insanlar ve sesler de bunu onaylar cinstendi. Bu kadar kimsesiz olmayı istemiyordum. Dođam gereği her zaman yardıma koşan biri olmuşum. Derdi olanı dinler, elimden ne geliyorsa yapardım. Her zaman her koşulda karşımdaki insanın bu kadar yalnız, bu kadar çaresiz ve ıssız -yani benim gibi- hissetmemesi için var gücümle çabalardım. Ama konu kendim olunca beni dinleyecek tek bir ruh bile yoktu dünyada...

Kendimi bildim bileli yalnızdım. Tek gerçek dostum kitaplarımdı. Beni doğuran, beni içinde yaşatan yalnızlık bile beni istemiyordu. Bunu çok iyi biliyordum. Yalnızlıktan bu kadar şikâyetçi olmamım sebebi de içine doğduğum yalnızlığın beni her an kapı dışarı etmek istemesiydi. İnsanı annesi bile istemezse kim isterdi ki?

Düşüncelerimi karşımdaki sandalyenin bir yabancı tarafından çekilmesi böldü. Sandalyeyi alan adam zahmet edip bana sandalyenin boş olup olmadığını bile sormamıştı. İşte bu kadar görünmezdim bu dünyada ben. Bütün sinir sistemimin alt üst olduğunu hissediyordum, midem bulanıyordu. Tüm nefretimi, yalnızlığımı dünyaya kusmak isteği ile yanıp tutuşuyordum.

Hiddetle oturduğum yerden kalktım, "Görmüyor musun beni? O sandalye bana ait!" diye haykırdım. Karşımdaki adam omuz silkip izinsiz aldığı sandalye ile beraber arkadaşlarının arasına karıştı. Sinirden bütün vücudum titriyordu. Gerçekten görmüyorlar beni diye inledim. Çay bahçesinin ortasına, insanlarla dolu olan masaların arasına doğru yürüdüm. Boğazıma takılan yumruyu yutkundum. Delirmiş gibi etrafa bakıyor ve bir şeyler diyebilmek için kıvranıyordum. İnsanların ise bana aldırıldığı yoktu. Her zamanki gibi...

Buradayım ben! En az sizler kadar varım! Beni görmezden geliyor olmanız benim bu dünyada yer kaplamadığım anlamına gelmiyor! Neden duymak istemiyorsunuz sesimi? Neden görmek istemiyorsunuz beni? Ben size ne yaptım? Ne zaman isterseniz o zaman yanınızda olmaktan başka ben size ne yaptım? Neden bir kerecik de olsa beni dinlemiyorsunuz insancıklar?

Görünmez değilim ben, duyulmaz değilim... Bir kerecik olsa da o kıymetli başlarınızı benden yana çevirseniz ne değişir dünyada? Savaşlar mı çıkar, kıtlık mı baş gösterir yoksa dünya yerle bir mi olur? Tek gerçek bir sebebiniz varsa size yemin ederim ki bir daha ağzımı açmayacağım. Ama görüyorsunuz anlaşılmaya ihtiyacım var, duyulmaya ihtiyacım var. Kulaklarımı sağır eden yalnızlığımı duyanınız yok mu? Neden bu çıgıllara duyarsız kalıyorsunuz? Neden kendimi bir hiç, bir zavallı, bir umutsuz vaka gibi hissettiriyorsunuz?

Anlaşılmaya ihtiyacım var... Bunun için tüm varlığımı satmaya hazırım. Görmüyor musunuz sözcüklerim bile satılık benim, bir kişi olsun duyar umuduyla. Bir insan böyle yaşayamaz, bir insan bu kadar hiç olduğunu bilerek hayatta dikiş tutturamaz. Ben de tutturamadım işte. Bir işin ucundan tutup doğrultamadım. Sorarım size insancıklar yoksa bunun da suçlusu ben miyim? Sizden anlaşılmayı bekleyerek ömrümü heba eden kendimin ta kendisi miyim? Birisini sorgusuz sualsiz ipe götürecek güce sahip olan sizler, her şey gibi yalnızlığımın da suçunu bana yüklersiniz değil mi? Ama denedim. Kimse bana denemedin diyemez. Denedim. Buna son vermek için tüm gücümle denedim fakat görüyorsunuz siz bile dinlemiyorsunuz beni. Çabalarım, umutlarım beyhude... Ben yalnızlığın doğurduğu çocuk bu dünyada annesi tarafından bile seilmeyen, yalnız olmaya mahkûmum...

“Tazeleyeyim mi abla?”

Duyduğum ses ile irkildim. Beni düşüncelerimden sıyrın bu ses çay bahçesindeki garsonlardan birine aitti. Çocuk sağ elinin işaret parmağıyla yarısı içilmiş, çoktan buz gibi olmuş olan çay bardağını işaret ediyordu. Dalgınca çay bardağına baktım, kafamı hayır anlamında iki yana salladım, çantamdan bozukluk çıkarıp masanın üstüne koydum. Hızlıca kalktım sandalyeden, trençkotunu giydim ve sahil yoluna çıkan parke taşlı yola saptım. Düşünceler birer ikişer zihnine geri dönerken iyice sarındım trençkotuma, sanki beni tüm bunlardan koruyabilirmiş gibi. Birkaç dakika sessizce yürüdüm en sonunda çantamdan telefonunu çıkardım ve annemi aradım. Ama telefonu kimse açmadı...

Dünyadaki gözyaşı miktarı sabittir. Ağlamaya başlayan biri için, bir yerlerde bir başkası keser ağlamayı. Aynı şey gülmek için de geçerlidir.

